

Ígéretes gyakorlatok

Környezeti Munkacsoport

Előszó

A Környezeti munkacsoport a program céljainak megfelelően nem a mentális betegségek kérdéseivel, hanem a mentális egészség alakulására hatást gyakorló tényezőkkel foglalkozik. Azok közül is hangsúlyozottan azokat keresi, melyek keletkezése, vagy kezelése alapvetően közösségi szinten jelentkezik, ott kezelhető. A lelki egészséget befolyásoló környezeti tényezők között azonosítottuk az egyén fizikai közelében élő, de a saját családján kívüli embereket. A fizikai közelség ténye már okot ad arra, hogy ezt a kört befolyásoló tényezőnek tekintsük. Emellett vannak olyan kapcsolati lehetőségek, melyek befolyása igazolhatóan hatással van az egyén lelki egészségére, pozitív, vagy negatív irányba mozdítva azt.

Nincs egységes szóhasználat e kör definiálására¹, leggyakrabban a kapcsolat minősége, illetve funkciója szerint határozzák meg a különböző szakmák, elméletek. Munkacsoportunk által is alkalmazott fizikai lehatárolás során az egyén számára belátható méretű területet (a) szomszédság, (b) település, (c) járás méreteiben került meghatározásra. A kapcsolatminőség szempontjából pedig (a) baráti társaság, (b) informális csoportok és (c) formális csoportok szerint. Így munkacsoportunk is ezek metszetében azonosította ígéretes gyakorlatait.

A Munkacsoport Alapító Dokumentumában foglaltak szerint a cselekvési lehetőségek és programjavaslatok kidolgozása során munkánkat a következő célkitűzések (szempontok) szerint végeztük: *„a különböző társadalmi csoportok lelki egészségének fejlesztését támogató hazai és nemzetközi jó gyakorlatok, komplex programok áttekintése, illetve értékelése a társadalmi, a természeti és az épített környezetből eredő hatások alakítására vonatkozóan, különös tekintettel e jó gyakorlatok, programok adaptálhatóságára.”* Ennek értelmében Munkacsoportunk által a következőkben ajánlott „Ígéretes gyakorlatok” jelentős része a helyi közösségek állapotának javítására fókuszál, annak fejlesztésével összefüggésével ér az egyénig. Ennek első sorban az az oka, hogy a mentális állapotokat, az elméleti előfeltevéseink során alapvetésnek tekintett koherencia-érzés alakulása szempontjából értelmeztük, mert az egyének által átlátható közösségek állapota, a meg tapasztalható közösségi lét minősége, támogató ereje, vagy annak hiánya alapvető jelentőségű. Ennek a meta szintnek a megragadása és a lelkiegészség-fejlesztés munkaterületei közé való emelése jelenti munkacsoportunk speciális kihívását.

Az ígéretes gyakorlatok kiválasztása során figyelembe vettük azt is, hogy ezekben a feladatokban kulcsszerepet játszó LEK-ek munkatársainak kapacitása elegendő legyen a javasolt programok adaptálásához, elindításához. Fontos hangsúlyozni, hogy a javasolt programokat nem a LEK-ek munkatársai valósítják meg, e szakemberek szerepe a kezdeményezés, a szakmai támogatás, inspiráció és konzultáció, esetenként a megvalósítás folyamatának kísérése. A programok pontosítása (kidolgozása, adott helyre való adaptálása) és megvalósítása az érintett közösségek feladata.

Ezzel együtt az összegyűjtött és javasolt programok között akadnak olyanok is, amelyek messze meghaladják egy-egy közösség, a LEK-munkatársak kereteit, lehetőségeit. E programok esetében szakpolitikai javaslatok megfogalmazását tartjuk csupán lehetségesnek, de fontosnak tartjuk említésüket, hogy azokra hivatkozásképpen további anyagainkban visszatérhessünk.

Végezetül meg kell állapítani, hogy vannak olyan nagyon fontos területek, amelyek esetében nem tudunk programokat javasolni, és szakpolitikai ajánlások megfogalmazására sem látunk lehetőséget, de említést kell tenni róluk úgy, mint például a mentális állapotaink alakulását egyre inkább befolyásoló kommunikációs hatások, a közéletben egyre erőteljesebben érzékelhető anomáliák stb.

A környezeti munkacsoport által javasolt ígéretes gyakorlatok

TARTALOMJEGYZÉK

I. A FIZIKAI KÖRNYEZET LELKIEGÉSZSÉG-BEFOLYÁSOLÓ ÍGÉRETES GYAKORLATAI

- ÍGÉRETES GYAKORLAT 1: Panelház-rehabilitáció (Szlovákia)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 2: Szociális lakások – közös terekkel (Szlovénia)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 3: Főtér kialakítás közösségi tervezéssel (Ausztria)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 4: Komplex lakóközösségi épületegyüttes (Ausztria)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 5: Közlekedési csomópont gyalogossá tétele (USA)

II. A KÖZÖSSÉGI KÖRNYEZET LELKIEGÉSZSÉG-BEFOLYÁSOLÓ HATÁSÁBÓL ÍGÉRETES GYAKORLATAI

- ÍGÉRETES GYAKORLAT 6: Közösségalapú egészségtervek készítése keret-, vagy önálló programként (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 7: Közösségi kertek (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 8: Anonim alkoholisták program (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 9: SZEM mozgalom (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 10: Közösségi KEMENCÉK program (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 11: Környezettudatosság a mindennapokban (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 12: Közösségi felmérés és tervezés közösségépítő céllal (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 13: Roma női klubok a rák ellen
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 14: Idős intergeneráció (USA)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 15: Helyi nyilvánosság műhely (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 16: A mi utcánk (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 17: Biobrikett (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 18: Adósságcsapda (Mo)
- ÍGÉRETES GYAKORLAT 19: 30km – közvetlen termelői kapcsolat (Mo)

I. A FIZIKAI KÖRNYEZET LELKIEGÉSZSÉG-BEFOLYÁSOLÓ ÍGÉRETES GYAKORLATAI

A „környezet” – amely nem csak a fizika, de a társadalmi környezetet is jelenti - fontos tényező a mentális állapotok, a mentális egészség alakulását illetően. A mentális állapotok alakulása szempontjából fontos koherencia-érzést és az egyének számára „környezetből érkezőként” értelmezhető hatásokat több modell is keretbe foglalja. Az épített és természeti környezeti aspektusok. Megragadható fizikai környezetként tekinthetünk a városrészeire, a környékekre, középületekre, közterületekre, melyek minősége és állapota bizonyítottan egészségbefolyásoló tényezők. Ezek állapotában bekövetkező kedvező, vagy kedvezőtlen változás egyenes arányban értelmezhető az ott élők lelki-egészségváltozásával.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 1.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	magánberuházó, a tervezők: Gutgut építésziroda (Štefan Polakovič, Lukáš Kordík, Pozsony, Szlovákia)
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	magánberuházó
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	magánberuházó
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	magán
Megvalósítás ideje, időtartama:	tervezés: 2013. megépült: 2014
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	magántőke
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala, szakirodalmi hivatkozás)	Prefab House In Rimavska Sobota / GutGut – in: Archdaily, 28 February, 2015 http://www.archdaily.com/602181/prefab-house-in-rimavska-sobota-gutgut/ a tervezők honlapja: http://wp.gutgut.sk/pan/ How Slovakian Firm GutGut Transformed Cold War Housing into a Sleek Modern Structure (videó) – in: Archdaily, 30 January, 2016 http://www.archdaily.com/781132/slovakian-firm-gutgut-transform-a-cold-war-housing-block-into-a-sleek-modern-structure

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	a posztszocialista országok egyik legsúlyosabb öröksége, a panelház rehabilitására tett sikeres kísérlet Szlovákiában
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	Panelrehabilitáció Rimaszombatban;
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	épület-rehabilitáció, lakás-építés (felújítás)
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	lakhatás biztosítása, egyúttal egy régi, rossz beidegződéssel terhelt lakásforma (a panelház) új identitással való felruházása, a változás lehetőségének sugallatával, ami a nagyon rossz konnotációkkal bíró lakótelepekhez való új viszony (kötődés, fenntartás) kialakításában kulcsszerepű lehet
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	a város panel-lakótelepe, Rimaszombat, Szlovákia; össz alapterülete: 3775.0 m ² ;
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	közvetlen: a konkrét panelépület lakói közvetett: a lakótelep(ek) lakói, a város, a városrész, a döntéshozók
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	közvetlen: otthon: lakás, lakóhely biztosítása közvetett: településrész/település, az identitás erősítése (rehabilitálása) a változtathatóság sugallata
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	A rehabilitáció-revitalizáció abból a felismerésből indul ki, hogy a panel-felújítás nem elégedhet meg a technikai (gépészeti-hőszigetelési) korszerűsítésekkel, szerkezeti beavatkozásokra van szükség. Nagyon fontos volt a projekt során, hogy az épület

	egy tulajdonosi kézben volt, és a menetközbeni együttgondolkodás arra vezetett, hogy a lakásokat később sem eladásra, hanem bérbeadásra szánják: így, egy kézben tartva a felújítás és a fenntartás is jobban irányítható volt, ami a minőség egyik garanciájává vált. Az átalakítások lényegi eleme téri, térhasználati, a panelépületeknek arra a tulajdonságára épít, amit azok évtizedek óta nem látszanak észrevenni: hogy gyökeresen más tulajdonságokkal, potenciálokkal bírnak az alsó, a közbelső és a felső szintek. Erre válaszul a tervezők a jól megközelíthető, kertkapcsolattal kialakítható földszintre közösségi funkciókat tettek (kávézó, konditerem, biciklitároló), feljebb a korábbi 8 egyforma lakást szintenként csupán 4-6 változatos kialakítású lakás váltotta fel. Ezek kívülről 2x2 méteres (tehát jól használható méretű) teraszokat kaptak, amik így a nappali valós bővületeiként, a külvilággal való intenzívebb kapcsolat kialakításaként is értelmezhetőek. Fontos átalakítás még a legfelső szint: a legjobb levegőjű, legjobb kilátást nyújtó szint mindösszesen 2, több terasszal kialakított nagy alapterületű, nívós lakásnak ad helyet. A gazdag lakáskínálat többféle méretű, igény szintű családnak biztosít otthont, ezek minőségi különbségei érvényesíthetőek a bérleti díjakban is, ami a ház fenntartása szempontjából nem mellékes. Ez a fajta változatosság társadalmilag is kedvező, a földszint közösségi terei ugyanakkor nem csak a lakókat, de a közvetlen környezetet is szolgálják, a korábban az elszigetelődés, a szürke homogenitás jelképének is tekinthető panelház így sokszínű, a környék egyfajta lokális közösségi központjaként is született újjá.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	építészek, tájtervezők, az önkormányzat szakemberei, a fenntartó (tulajdonos)
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	Az épületbe való szerkezeti beavatkozás során megszűntek a monofunkciós, gazdátlan (így fenntarthatatlan) terek, az új kialakítás funkciói az épület használati hierarchiájában értelmeződik: a földszinten a legkönnyebben elérhető, legpublikusabb funkciók, feljebb a már változatosabb kialakítású lakások, míg a legvédettebb, legjobb adottságú helyen (a legfelső szinten) a legigényesebb lakás. Ennek a térkialakításnak köszönhetően az épület sokkal jobban beágyazódik a környezetébe, egyfajta „lakódoboz” helyett valódi otthonként működhet, ami a lakók kötődését, felelősségérzetét is növeli. A fenntarthatóságot erősíti a bérlakásként való kialakítás, és az olyan nyilvánvaló technikai fejlesztések mint a megnövelt hőszigetelés vagy az új gépészeti rendszer. Az épület a megjelenésében megpróbál új arculatot, identitást adni a rosszemlékű „lakótelepi panelnek”, ami a konkrét épületet de közvetetten a környék felértékelődését is jelenti.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözzön arra , hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A felújítás pusztán ténye (eszközhasználat és érzékelhető sikere) a változás/változtatás lehetőségét sugallja, a jól megközelíthető közösségi terek találkozásokat indukálnak , közösségi kapcsolatokat tesznek lehetővé vagy erősítenek (így az egymásra figyelmet, kölcsönös segítségnyújtásokat, valódi lakóközösség kialakulását). Mindezen eszközök érdekeltté teszik a lakókat a környezetük színvonalának fenntartásában, megőrzésében.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek	A lakások a korábbiaknál léptékekkel egészségesebbek – nem csak fizikai, de mentális értelemben is: jól működő és értelmezhető

csökkentéséhez a program	köztes (közösségi) terek, változatos lakó-összetétel, a találkozásokat, az egészséget célzó helyek (pl. edzőterem). jó levegőjű és kilátással bíró lakások.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	A felújítás valódi minőséget céloz meg, de elsősorban nem anyagi, hanem téri, térhasználati eszközökkel dolgozik. Az új kialakítás nem kényszerít bármifajta viselkedésre, viszont lehetővé tesz, megenged, serkent interakciókat . Olyan magánberuházás, amelyik felelősen tekint úgy önmagára mint a közvetlen de tágabb környezetére is, minőségi városi és lakókörnyezetet kínálva fel.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	-

ÍGÉRETES GYAKORLAT 2.

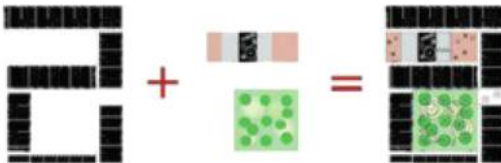
Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	szlovén állam, a tervezők: Bevk Perović Arhitekti (Szlovénia)
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	Ljubljana Társasházi Alap – (Stanovanjski sklad Ljubljana - JSSMOL)
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	állami
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	állami
Megvalósítás ideje, időtartama:	tervezés: 2002-2005. megvalósulás 2006 – 2007
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	(ismeretlen)
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)	El Croquis, N. 160 - Bevk Perović 2004-2012, 2012 (monográfia, spanyol/angol) The Ground Floor as the Key Zone in the Housing of Higher Density – in: Detail, 2015/9, p. 830 a tervezők honlapján: http://bevkperovic.com/?id=1,4,37

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Társasház 114 szociális lakással, helyszín: Ljubljana külső kerülete, Cesta v Gorice (Gorice út); összesen kb. 10 000 m ²
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	CVG társasház
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	szociális lakások , különös figyelemmel az együttes közös területeire (udvar, kert, parkoló, közlekedők, játszótér)

A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	szocializációt, társas érintkezést, beilleszkedést támogató terek, térkapcsolatok létrehozása, kitaszítottság érzés mérséklése, lépcsőzetes beilleszkedés támogatása
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	Ljubljana, Cesta v Gorice (egy adott településen)
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	közvetlen: kiskeresetű családok, sokan közülük háborús menekültek; közvetett: helyi önkormányzat, hatóságok;
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	közvetlen: lakás, lakóhely – lakóközösség (mint cél) közvetett: településrész/település, az ahhoz való integráció
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	A kísérleti együttes 114 szociális lakást tartalmaz, kis keresetű családoknak és a letelepedési engedélyt éppen megkapó (jobbára a balkáni háborúból érkező) menekülteknek biztosít otthonokat (a szomszédságban egy menekülttábor van). A telepítés megkísérli elkerülni a szociális lakásokra oly jellemző sémát, amikor az épületek közti területek a tulajdonlás bizonytalansága miatt elhanyagolt senkiföldjévé válnak. Az együttes négy elemre bomlik, ezek mindegyike egy-egy saját világot hoz létre, egy faluéhoz hasonló méretben, a köztes területeken fekvő kis parkolók ugyancsak az épületrészek függetlenségét sugallják. Az S-alakú épületek két különböző típusú udvart, fél-privát teret kerítenek körül, az emberi kapcsolatoknak biztosítva helyeket. A keskenyebb, burkolt, játszótereknek helyet adó udvarok „városiasabbak”, a zölddel benőtt szélesebbek „rurálisabb” hangulatúak – ezek a „funkcionálisabb” park-variációk egy falu kertjeinek élményét adják. Az egyes lakásokhoz nem tartoznak külső terek, privát teraszok – hogy a tényleges (közös) külső terek így az emberek közti kapcsolatok katalizátoraivá is váljanak – mint egy faluban.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	tervezők (építész, városrendező, tájépítész), építők és működtetők;
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	<i>Primér, anyagi síkon:</i> olcsó, megfizethető de tartós anyagok; <i>Közvetett, téri eszközökkel:</i> az együttes hangsúlyosan épít arra, hogy a közös(ségi) tér nem a lakásokhoz tartozó szükséges rossz, hanem a tényleges közösség élhető, belakható terei, különböző funkciókkal, kötődésekkel és felelősségi körökkel, ami nagyban segít az együttes hosszútávú fennmaradásában: nem csak fenntartható, de fenntartandó is (a lassan 10 éves projekt egy 2016-os tanulmányút tanúsága szerint is kiváló állapotban van, gondozott, rendezett).
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti	A legvédelettebb priváttól a legnyitottabb közös használatú térig minden tér definiálható egy ahhoz kötődő használattal (nincs felesleges tér), ezek egymással hierarchikus kapcsolatban vannak. A tervezők célja volt hogy a legkülönbözőbb nyelvi-kulturális-világnézeti háttérrel érkezők itt valódi otthonra találjanak, annak életében, alakításában magukat kompetensnek érezhessék (ehhez a tervezők szívesen hivatkoztak a „falu” mint önálló

tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	identitással bíró közösség fogalmára).
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	az együttes egyik hangsúlyos üzenete a heterogén háttérű embercsoport közösséggé kovácsolásának segítése – a kialakított térstruktúra (központi udvar, kert, körfolyosó) támogatja az interakciókat, találkozásokat, valódi közösségek kialakulását, ami a beilleszkedéshez, egymás segítéséhez, támogatásához kiváló alap.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	Az épületegyüttes eszközei jellemzően immateriálisak (tériek), így (egy hasonló lakásszámú átlagos társasházhoz képest) nincs valódi többlet-költség igénye, a kialakított térstruktúra ugyanakkor valós szociális interakciókat indukál: nem kényszerít, de lehetővé tesz, katalizál. Az együttes tehát a legmesszebbmenőkig etikus alapállású, értékteremtő.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	Az együttes 2007-es megépülte óta folyamatosan példaként szerepel a hasonló szociális lakásokat bemutató szakmai összeállításokban, így többek között a német <i>Detail</i> 2015/9-es, városi lakhatással foglalkozó számában is, de célja volt egy egyetemi szakmai tanulmányútnak is 2016 nyarán a BME Középülettervezési Tanszék szervezésében.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 3.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Zeillern városa, Ausztria
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	Zeillern Önkormányzat, Nonconform Architektur építésziroda.
Megvalósító szervezet típusa: <i>(civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)</i>	állami és civil
Finanszírozás típusa: <i>(belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)</i>	állami
Megvalósítás ideje, időtartama:	tervezés: 2008-tól, megvalósítás: 2011
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye <i>(amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)</i>	
A gyakorlat elérésének helye: <i>(weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)</i>	zeillern und nonconform – az építészek honlapján: http://www.nonconform.at/erfolgssstory/zeillern-und-nonconform Ahol a helyi csoda nem csak három napig tart: Zeillern – in: építészfórum, 2012. június 13., http://epiteszforum.hu/ahol-a-helyi-csoda-nem-csak-harom-napig-tart-zeillern

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Zeillern, az új főtér kialakítása közösségi tervezéssel
--------------------------------	---

		
Rövid elnevezése: <i>(A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)</i>	Zeillern vörös szőnyege	
A gyakorlat típusa: <i>(program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)</i>	köztéralkítás	
A gyakorlat témakör(e)i, hatásterület(e)i: <i>(pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)</i>	a fizikai környezet feljavítása, közösségszervezés, identitásképzés	
A gyakorlat lokalizáltsága: <i>(pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)</i>	Zeillern, Ausztria	
A gyakorlat célcsoportja: <i>(pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)</i>	közvetlen: a kistelepülés lakói közvetett: tágabb környék, a döntéshozók	
A gyakorlat fő színtere: <i>(pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)</i>	közösségi, köztéri	
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	Zeillern egy 1500 fős osztrák kisváros, az önkormányzat egy központi telek megvásárlása után tervpályázatot írt ki „Zeillern új központjának” kialakítására. A fejlesztés fókuszában a városka új közterének kialakítása állt, emellett elsődleges szerepet kapott a templom és a rendezvényközpontként működő kastély közötti kapcsolat kihangsúlyozása. A pályázatot nem kész rajzokkal, hanem egy sajátos módszerrel nyerte el a Nonkonform iroda: a településen felállítottak egy irodát, s a fejlesztési folyamat közvetlenül a tervezett projekt környezetében zajlik, a folyamat során a beavatkozásban érintett összes szereplő megoszthatja véleményét a tervezőkkel: az építészek három egymást követő napon várták az embereket, fogadták az elképzeléseket. Esténként workshopokat, előadásokat és vitákat	

	tartottak. Az utolsó este az építészek bemutatják a scénáriókat, végül együtt választották ki a legelfogadhatóbb változatot, ez volt a „Vörös szőnyeg”. Ebben az értelmezésben az új köztér egyfajta útvonal, ösvény, mely Zeillern értékes örökségeit kapcsolja össze. A vörös szőnyeg háromdimenziós szalagként viselkedik, amit a kulturális, spirituális és közösségi témák váltakozó intenzitással töltenek meg. Egy tér, ahol meg lehet állni egy pillanatra, vagy ünnepi helyszínként használni mind Zeillern lakosai, mind a vendégei (például esküvők vagy a Santiagóba vezető zarándoklat résztvevői) számára. A tervezők a tér oldalai mentén egyfajta „információs falat” helyeztek el (bemutató vitrinek, ülő zugok, információs monitorok stb.). 2012. január 17-én az Alsó-Ausztriai Falu- és Városmegújítási Szövetség a „Zeillern vörös szőnyege” nevű átalakítást az ország egyik legjobb projektjének járó díjjal tüntette ki.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	Nonkonform építésziroda, a helyi Önkormányzat felelősei
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	fizikai: az új beavatkozások anyagukban is tartósak (beton, keményfa), számot vetnek a közösségi tereket érő nagy igénybevétellel (vandálbiztosság), legyen szó tömegrendszvényről vagy gépjármű-átközeledésről. eszei-szellemi: a beavatkozás nagymértékű közösségi gondolkodás eredménye, a hely identitásadó kulturális értékeit kapcsolja össze és „keretezi”; emellett a kivitelezésben is helyi erők dolgoztak helyi anyagokból (ld. a fa padokat, ácsmunkákat). Az újjáformálódó központnak szerepe lehet a hely identitásának megerősödésében, így segítője lehet a fiatalok elvándorlásának lassításában, megállításában is (ami a környék településeinek valós problémája).
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra , hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	Egy közösség számára készülő terv korai ismertetése, a véleményezés lehetősége is nagyban növeli a helyiek kötődésének kialakulását, az itt megvalósított valóban közös gondolkodás. a három napos workshop a szimbolikus gesztuson túl ténylegesen is megszólaltatta az ittlakókat. Az üzenet – és a hely utótörténete – azt igazolja, hogy a gesztus nem csak egy sokak által szeretett és elfogadott teret hozott létre, de nagyon erősen jelenítette meg annak az érzését, hogy van lehetősége és értelme a közös ügyek intézésében való részvételnek, ami a környezet iránti felelősség kialakulásának és megerősítésének egyik alapja.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	A főtér (a köztér) valóban a városé: a közösségé. Erejéből, identitásképző erejéből, használati értékeiből minden helyi részesedik – de a csak időlegesen udalátogató turista is.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	A projekt alapos előkészítéssel, az érdekeltek széles körű megszólításával, bevonásával zajlott. A gyakorlat a városi tér demokratizálását, a közös ügyek közös felelősségét és közös érdekrendszerét mutatja meg, messzemenően eredményesnek és etikus alapállásúnak tekinthető.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	2012. január 17-én az Alsó-Ausztriai Falu- és Városmegújítási Szövetség a „Zeillern vörös szőnyege” nevű átalakítást az ország egyik legjobb projektjének járó díjjal tüntette ki.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 4.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Baugruppe am Nordbahnhof (építőközösségi/ lakóközösségi egyesület)
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	Baugruppe am Nordbahnhof (építőközösségi/ lakóközösségi egyesület)
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	civil egyesület
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	magántőke
Megvalósítás ideje, időtartama:	tervezés: 2010-2013, megvalósítás: 2013
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)	a lakóközösség honlapja: http://wohnprojekt-wien.at/ az épületről a tervezők honlapján: http://www.einszueins.at/project/wohnprojekt-wien/ Lakóközösségi ház, Bécs, Krakauer Straße 19. (az építészek ismertetése magyarul) - http://tarsas2010.blog.hu/2014/04/09/wohnprojekt_wien_elkeszult Markus Zilker építész előadása - http://tarsas2010.blog.hu/2012/10/31/wohnprojekt_wien

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Wohnprojekt Wien lakóközösségi együttes
--------------------------------	---

Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	Wohnprojekt Wien
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	Lakóközösségi épület
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	otthon biztosítása annak minden (fizikai, lelki, közösségi, családi) vonatkozásával, a városban való lét felelős felvállalásával
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	Bécs, Krakauer Strasse 19/45, Ausztria
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	közvetlenül: az egyesület tagjai mint közösség (jelenleg: 60 felnőtt, 20 gyerekkel), az építésziroda, közvetetten: a környék lakói (mintaadás, közösség), a város és a kerület vezetése, Bécs (amúgy is gazdag tipológiájú) társasházainak lakói
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	Otthon, család, kisközösségek, szomszédság
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	Bécsben a XX. század eleje óta nagy hagyománya van a szociális bérletépítésnek, ezen túl az új utakat, új létformákat kereső kísérleti lakóegyütteseknek is. Ez utóbbiak egyik legfontosabbika az 1996-ban megépült Sargfabrik lakóközösségi épület, ami közösségi erejében, életminőségében, funkcionális gazdagságában példaadó előkép volt a Wohnprojekt Wien gondolatának megfogalmazói számára. 2010-ban "Lakj velünk" munkacímmel foglalkozott meg a 40 egységet tartalmazó, a Bednar parknál, jól megközelíthető helyen megépítendő közösségi lakóépület gondolata. A projekt fókuszai: önkormányzó közösség és a fenntarthatóság megfontolása, közös megélése. A terv különböző generációkat, nyelveket, kultúrákat és foglalkozásokat hoz össze egy tető alá. A Wohnprojekt Wien új életformát kíván bevezetni Bécsben: befogadóan, előítéletmentesen, az újra nyitottan. Az új lakóház a szomszédos telken álló lakóegyüttessel együtt épült fel: míg ez közösségi tervezésben és finanszírozásból, addig a szomszéd piaci alapon. A két épület más koncepció mentén, de

	azonos szerkezettel épült fel – a két szemlélet és működés egymás mellett és egymást segítve jelenik meg.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	építésszek, projektdinamikával foglalkozó kommunikációs szakemberek, Bécs építési osztályának szakemberei, a „Baugruppe” építőközösségre hitelkonstrukciót kidolgozó bankok, az épület fenntartásáért felelős egyesület
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	"A fenntarthatóság új irányait keressük" - volt a csoport víziója. Mindez a hétköznapi szintjén: közösségi tervezés, nagy méretű közösségi területek, környezetbarát építőanyagok, alacsony energiaigény, közösségi lakás és munkahely egy tető alatt. Közöségi (elektromos) autóhasználat, heti piac a ház előtt, zöldségtermesztés, közösségi tulajdonlás - mindez hozzájárul a fenntarthatósághoz.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözzön arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A Wohnprojekt Wien alulról építkező, bázisdemokratikus projekt, önmenedzselő és professzionális. Innovatív közösségvezetéssel és döntéshozatali módszerekkel a részvétel a kezdetektől fontos volt: a saját lakás önálló, a közös területek közös megtervezése, a nagyrészt önszerveződő ingatlanmenedzsment. Az Egyesület szervezeti struktúrája Szociokrácia. A modell a dinamikus folyamatok ellenőrzésébe való egyenlő belátás és nagyfokú, nagy számú és hatékonyságú részvétel. A közeli Ausztriában megvalósuló épület Magyarországról szemlélve arra is példa, hogy a lakások sokfélesége, minősége, azok a közösségi életet, egymásfigyelést, felelősségérzetet kialakító világa nem pénzkérdés, hanem (némi többletidő ráfordításával) elkötelezettség és szándék kérdése, illetve a közösségi létben, a közösségben való bizalomé. Az osztrák példa (néhány társával) jól mutatja hogy ez az új járható, tanulható, folytatható.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	Az épület építészeti világa támogatja a közösséget de ugyanúgy az egyéniséget is. A statikai rendszerből adódóan a lakóegységek egyedileg voltak tervezhetőek. A nagy légtérű közösségi helyiség spontán párbeszédet indíthat el, egymás segítségét teszi lehetővé. A projekt szívének jelenti a sok közös tér, a mindennapi közös étkezéseknek helyet adó konyha, a többfunkciós helyiség, műhely vagy a zeneszoba. A tetőszint közös, rajta szauna, könyvtár, tetőkert és vendéglakás - ez a közösség csendes zónája. A földszinti kereskedelmi zóna lehetővé teszi az ittlakóknak a közeli munkavégzést.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	díjak: - Lebenszyklus-Award, 2016 - Staatspreis Architektur und Nachhaltigkeit 2014 - Umweltpreis 2012 der Stadt Wien Az épület a BME Középülettervezési Tanszék 2015-ös szakmai kirándulásának egyik célpontja volt, az építésziroda egyik tagjának vezetésével ismerhettük meg a házat.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 5.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

1. Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	New Yorki Közlekedési Ügyosztály (NYC Department of Transportation)
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	New York Városa, Bloomberg polgármester
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	szakmai, állami, városi
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	állami célzott támogatás
Megvalósítás ideje, időtartama:	2009: ideiglenes (teszt-)időszak; végleges állapot: 2014-
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	a véglegesített változat (2014, forrás: Archdaily): 55 millió dollár
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)	Bardóczi Sándor: A köztér újrafelosztásának reformkísérletei a nyugati világban – in: Építészforum, 2012. január, http://epiteszforum.hu/a-kozter-ujrafelosztasanak-reformkiserletei-a-nyugati-vilagban Snohetta Makes Times Square Permanently Pedestrian – in Archdaily, 9 January, 2014, http://www.archdaily.com/465343/nyc-s-times-square-becomes-permanently-pedestrian/ Michael M. Grynbaum: New York Traffic Experiment Gets Permanent Run – in: New York Times, feb. 11, 2010, http://www.nytimes.com/2010/02/12/nyregion/12broadway.html?hp Clarence Eckerson Jr.: In Appreciation of the NEW Times Square in: streetfilms.org, Feb 5, 2010, http://www.streetfilms.org/in-appreciation-of-the-new-times-square/

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	New York ikonikus, de közlekedéssel legjobban terhelt csomópontjának gyalogossá váló alakítása
--------------------------------	--

Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	a Times Square gyalogosítása
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	Köztér-rehabilitáció – egy, a motorizáció térnyerése nyomán közlekedési csomóponttá degradált alapvetően urbánus városi elem (utca/tér) eredeti funkciójába való visszaemelése, ideiglenes beavatkozások és közösségi részvétel segítségével, monitorozás után 2014-ben véglegesítve.
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	A közvetlen környezet fizikai jellemzőinek javítása mellett (közlekedésbiztonság növelése, zajcsökkenés, a levegőminőség javulása, megközelíthetőség/átjárhatóság, stb.) a területmegújítás hangsúlyos hozadéka a sokszínű városi élet újra-megjelenése, az emberek közti interakciók erősödése, a helyhez való kötődés megerősödése, a változásba, a közös munkába vetett bizalom erősödése
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	New York, Times Square
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	közvetlen: turisták, New York lakói, a területen átközlekedők, üzlettulajdonosok
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	közösségi, köztéri
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	2009-ben a helyi közlekedési ügyosztály (NYC Department of Transportation) munkatársai, élükön Janette Sadik-Khan reformerrel szövetkeztek arra, hogy egy fél éves kísérleti időszakra lezárják a Broadway egyes szakaszait a gépjármű forgalom elől 'Green Light for Midtown' címmel. Az ügy mellé állították Bloomberg polgármestert is. A radikális változtatást komoly előkészületek előzték meg: a New York-i sárga taxikra GPS jeladókat

	szereltek, hogy monitorozni tudják a gépjárműforgalom dinamikájának változását, illetve felfrissítették Whyte a Bryant parkban kipróbált módszerét: az egyes lezárt szakaszokra hatalmas mennyiségű mobil nyugágyat és székeket helyeztek ki. Az eredmény minden képzeletet felülmúlt. Természetesen voltak kemény ellenhangok, amelyek az üzletek árufeltöltésének ellehetetlenedését, forgalmi dugókat vizionáltak vagy éppen az emberi ricsajtól féltették a nyugalmasnak éppen nem nevezhető környék lakóit. A kísérleti fázis azonban bevált. A megszokottból kizökkentett városban elindult egy diskurzus, melyet akár a részvételi tervezés egy lehetséges módszertanának is tekinthetünk, hiszen óriási érintetti körről beszélünk, ahol a változásra vonatkozó széleskörű állásfoglalás ilyen intenzíven nem szervezhető meg. Újságcikkek, blogok, tv- és rádióműsorok foglalkoztak pro és kontra a jelenséggel, miközben az akció szervezői és bevont szakemberei figyeltek és finomhangoltak. A Broadway átalakításban fontos és egészen rendkívüli, az a fokozatosság elve. Óriási ötlet volt a területet nem módosítani azonnal fizikailag is, pusztán a használat módjait radikálisan megváltoztatni. A változást az első hat hónapban pusztán az aszfaltra kirakott mobil bútorzat és a forgalomterelés eszközei jelentették. Semmi költséges átalakítás, semmi infrastruktúrába ölt milliárdok. A folyamatfigyelés és a forgalmi adatok elemzése során cáfolhatóvá váltak az ellenzők negatív preconcepciói és kimutathatóak lettek azok a funkcionális módosítást igénylő pontok, ahol a kezdeti koncepción érdemes volt változtatni. Amellett, hogy a terület megújítása valódi helyi témává vált és rengeteg emberből váltott ki reakciókat, a használók megfigyelése, a használati igények szondázása azt eredményezte, hogy egy minden eddiginél relevánsabb tervezési program állt elő, a közvélemény-kutatások pedig azt mutatták, hogy az érintetti kör elsőprő többségében (a New Yorkiak 74%-a) készen áll erre a fizikai, térszerkezeti változásra. A 6 hónapos kísérleti szakaszt így egy a területre kiírt művészeti pályázat követte, melyet 150 pályázatból Molly Dilworth nyert el <i>Cool Water – Hot Island</i> című pályázatával. A 2011 nyarán megvalósított aszfaltfestmény az európai ízlésnek és szemnek egészen harsány, de a Broadway neonfényében még az árnyalatok is mások. A nyertes pályamű koncepciója az volt, hogy festett kék hullámokkal idézze vissza a Broadway helyén egykor csordogáló Great Kill patak nyomvonalát. Az installációt és hatásait a város további 18 hónapig monitorozta. Érdemes szem előtt tartani, hogy még mindig nem a terület fizikai kereteinek megváltoztatása a cél, pusztán az eddigi járműsávok felfestései tűntek el, változnak át valami mássá. A sárga taxik gps-eiből kinyert adatok (11 millió taxis utazás) alapján a gépjármű forgalom északi irányban 17 %-al gyorsult (!), déli irányban pedig 2%-al lassult. A projekt ideje alatt 35%-al csökkent a gyalogos balesetek és 63%-al a gyalogos-autós balesetek aránya. A térségben tevékenykedő cégek, dolgozók és lakók között végzett felmérés szerint azok 2/3-a elégedett a bevezetett változásokkal (New York Times, 2010). Ez a fajta lassú, megfontolt, mégis célirányosan radikális építkezés a területhasználat átmeneti időszakában a finomhangolásra, az idomulásra ad extra lehetőséget. A város így – lakóival párbeszédben – a saját ritmusában képes (finoman persze mindig presszionálva, a status quo-t kibillentve) valami gyökeresen újat megvalósítani, olyat, amiről kezdetben a környékbeliek talán nem is hitték, hogy szükségük van rá, ma pedig már hatalmas értéknek tekintik. A túllontúl erőszakos és radikálisan gyors, hatalmi szóval elrendelt megújítás ellentétéként, tekintetbe véve a többségi véleményeket, úgy tűnik hogy a projekt lassan, de biztosan éri el a céljait. Ezek között a célok között pedig a környék megkopott ársíójának (egyszersmind az ingatlan értéknek) a növelése is komoly helyet kap. Ma ezt a folyamatot az egész világ érdeklődéssel követi, mint az egyik legnagyobb érintetti kört megmozgató
--	--

	közösségbevonási kísérletet, amely csak messziről nézve sétagalopp. * Az addig csak ideiglenesként működő gyalogosítás 2013/14 szilveszterre véglegessé rögzült New York szívében, a Times Square-en. A 2009-es felfestéseket és az ideiglenesen kitett székeket előregyártott finombeton járófelület és gránit padok sora váltja fel. A néhány éves próbaüzem mára teljes sikernek mondható: drámaian megnövekedett a környék gyalogos forgalma, nőtt az üzletek bevétele, emellett csökkent a közlekedési balesetek száma. Korábban tíz autóra hetven gyalogos jutott, az autók viszont jóval hangosabbak voltak és jobban ki voltak szolgálva - eltolódott az egyensúly. Az irány mára megfordult: a Times Square környékéről befolyó adóbevételek összege 71%-kal nőtt: a legnagyobb ilyen irányú növekedés a hely történelme során. A végleges kialakítás megtervezésére a DOT a dán Snøhetta építészirodát kérte fel, a cél a közműhálózat fejlesztése, az új és egyre növekvő közösségi események infrastruktúrájának biztosítása és a 2009 óta zajló ideiglenes fejlesztések véglegesítése – a fejlesztés a történelmi helyszín atmoszférájának javításán túl a gyalogosok és biciklisták lehetőségeinek javítását, a gépjárműközlekedés visszaszorítását célozták. A két-tónusú, fémbetűtes burkolóelemek a magasban levő neonreklámok csillogását tükrözik vissza, a padok a kulturális események alatt mágnesként vonzzák a járókelőket, egyben irányítják is a gyalogos közlekedést. A következő fejlesztési fázis 2015 végére várható.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	Várostervezők, nemzetközileg ismert urbanista szakemberek (Jahn Gehl), helyi és másutt hasonló tapasztalatot szerzett polgármesterek (Enrique Peñalosa, Michael Bloomberg), képzőművészek (Spencer Tunick, Molly Dilworth) építészek (Snøhetta), civil szervezetek, New York városa...
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	A gyakorlatot hosszas előkészítés, ideiglenes „tesztidőszak” előzte meg és folyamatos monitorozás kísérte. Az idő előrehaladtával világossá vált hogy a változás – üzletileg, közlekedésileg, szellemileg, mentálisan, környezet-minőségben, a turizmus szempontjából stb – rendkívül pozitív változásokat hozott, annak elfogadottsága kiemelkedően magas. Pozitívan hatott a város és a városrész önképére, a lakók köztérhez való viszonyára, de a változásba, a világ alakíthatóságába vetett hitre is.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra , hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	New York élen jár hasonló városi léptékű állami és magánkezdeményezésekben (Bryant park, High Line, metróterületek rehabilitálása, stb.), ezek egyik legfontosabbika lett a Times Square rehabilitálása, ami a helyiek folyamatokba való bekapcsolódásának lehetőségét és értelmét is felmutatja, az elidegenedéssel és a társadalom atomizálódásával ellentétes folyamatot, érdekes módon pont a világ egyik legnagyobb és legsűrűbben lakott metropoliszában.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	Az egyoldalú jármű-dominancia után a terület „felszabadítása” a közvetlen környék fizikai jellemzőit is nagyban javította (levegő, zaj, balesetek, megközelíthetőség, akadálymentesség, stb.), ami a hely demokratizálódását is jelenti. A demokratikus tr sokrétű használatra sokféle embertípust vonz és sokféle interakciót indukál, ami a párbeszédet, egymásra figyelmet is erősíti
A program az érintettek és az érdekhordozók számára	A projekt alapos előkészítéssel, az érdekeltek széles körű bevonásával zajlott (bár érték kritikák Bloomberget az adatok korlátozott hozzáférhetőségét

elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	illetően), hosszas és alapos monitorozással és utánkövetéssel, az eredmények és hibák folyamatos értékelésével. A gyakorlat a városi tér demokratizálását, a közös ügyek közös felelősségét és közös érdekrendszerét mutatja meg, messzemenően eredményesnek és etikus alapállásúnak tekinthető.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	A terület monitorozása a kezdetektől folyamatos - a sárga taxik gps-eiből kinyert adatok (11 millió taxis utazás) alapján a gépjármű forgalom északi irányban 17 %-al gyorsult (!), déli irányban pedig 2%-al lassult. A projekt ideje alatt 35%-al csökkent a gyalogos balesetek és 63%-al a gyalogos-autós balesetek aránya. A térségben tevékenykedő cégek, dolgozók és lakók között végzett felmérés szerint azok 2/3-a elégedett a bevezetett változásokkal (New York Times, 2010). Korábban tíz autóra hetven gyalogos jutott, az autók viszont jóval hangosabbak voltak és jobban ki voltak szolgáltatva - eltolódott az egyensúly. Az irány mára megfordult: a Times Square környékéről befolyó adóbevételek összege 71%-kal nőtt: a legnagyobb ilyen irányú növekedés a hely történelme során.

II. A KÖZÖSSÉGI KÖRNYEZET LELKIEGÉSZSÉG-BEFOLYÁSOLÓ HATÁSÁBÓL ÍGÉRETES GYAKORLATAI

Az alábbi ígéretes gyakorlatok azokkal a lelki állapotot befolyásoló tényezőkkel foglalkoznak, melyek mikro-társadalmi szinten érzékelhetően jelentkeznek és jól elkülöníthetők a családi, rokoni kapcsolódásoktól. A lelki egészséget befolyásoló környezeti tényezők között jelennek meg az egyén fizikai közelében élő emberek, az általuk alkotott csoportok, közösségek, valamint a részükre szolgáltatásokkal jelentkező intézmények. A fizikai közelség ténye okot ad arra, hogy ezt a kört a lelki egészséget befolyásoló tényezőnek tekintsük. Emellett vannak olyan kapcsolati lehetőségek, melyek befolyása igazolhatóan hatással van az egyén lelki egészségére, pozitív, vagy negatív irányba mozdítva azt. Megjelennek ezekben az egyén fizikai, emberi, intézményi és média viszonyai, utalva ezek szoros kölcsönösségére, hatásainak egyidejűségére.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 6.

A gyakorlat bemutatása

Az egészségtervek készítésének ötlete az ENSZ Egészségügyi Világszervezetétől (WHO) származik. Az Egészséges Városok mozgalom keretében Európa számos országában és városában készült egészségterv (City Health Plan), elsősorban az önkormányzatok kezdeményezésére, koordinációjával, és szinte kizárólag a különböző helyi hatóságok igényeinek kielégítése céljából. A települési egészségtervek magyar története 1994-ben kezdődött. Az OEP Kockázatkezelői Kuratóriumok Titkársága által kiírt pályázaton a Fact Alapítvány nonprofit szervezet eredményesen pályázott Pécs város egészségtervének elkészítésére. Pécs egészségtervét támogatók modellértékűnek tartották, ezért a következő évben már 13 másik magyar település egészségtervének kidolgozását is támogatták. E munkát a Fact Alapítvány koordinálta. Ezek az egészségtervek még a WHO City Health Plan-szemléletét tükrözték, és szinte alig támaszkodtak az érintett településeken élő emberek igényeire, aktivitási szándékaira stb.

Az 1994-95-ben elkészült egészségtervek gyakorlati hasznosítása körüli problémák, az önkormányzatok érdektelensége világossá tette, hogy a településeken élő népesség – mentális és szomatikus - egészségi állapotát alkító tényezők befolyásolásához nélkülözhetetlen a közösségeknek mint szereplőknek, és mint erőforrásoknak e folyamatokba történő bevonása.

Az első, már közösségi alapúnak tekinthető települési egészségtervek elkészítésére a Soros Alapítvány 1998-ban induló támpgatási programja keretein belül került sor. Az ekkor kialakuló közösségalapú egészségterv koncepció a [közösségi tervezés](#) számos elemét magába foglalja.

A támogatási program időtartama alatt hozzávetőleg 700 település képviselői ismerték meg az egészségterv készítésének alapelveit, illetve technológiáját, 540 település készített egészségtervet és 240 település kapott a Soros Alapítvány meghirdetett pályázataiban során konkrét pénzügyi támogatást az egészségtervekben foglaltak megvalósítására. A Soros Alapítvány támogatási programjának befejeztével 2003-tól az Országos Egészségfejlesztési Intézetben folytatta a települési egészségtervek készítését támogató programot, de ekkor már a helyi önkormányzatokon keresztül.

A civil és önkormányzati-kormányzati szféra mellett több magánalapítvány, illetve szervezet is tevékenysége fő profiljául választotta az egészségterv programot, és források biztosításával támogatta a településeket, a közösségeket, vagy szolgáltatásszerűen segítette az egészségtervek elkészítését (Egészséges Településekért Alapítvány, Tegyük Egészségünk Színvonaláért Alapítvány, Egészségporta Egyesület, Béres Egészség Hungarikum Alapítvány, nem említve a pályázatok írására szakosodott profitorientált szervezeteket). Az egészségterv-koncepciót a 90-es évek második felétől rendszeresen vagy alkalmanként tanítják a felsőoktatásban (Népegészségügyi Iskola, Debrecen; Egészségügyi Menedzserképző, SE, Budapest; PTE ÁOK, Pécs; Corvinus Egyetem, Közigazgatástudományi Kar; Széchenyi István Egyetem, Egészségtudományi Tanszék; stb.)

Az egészségterv – legalábbis verbális szinten - beépült az egészségpolitika gyakorlatába, az

intézményesüléssel párhuzamosan azonban egyre távolabbra került a kedvezményezett közösségektől, tartalmában szinte kizárólag a szomatikus egészség problémáira koncentrált, és egyre inkább a hagyományos egészségnevelés szemlélete vált ismét uralkodóvá.

Az elmúlt években is számos – közösségi alapúnak már nem nevezhető – egészségterv program valósult meg.

Indoklás: A 2013. Évi CXXVII. Törvénnyel módosított 1996. Évi CLIV. Törvény az egészségügyről 152./A. §-a szerint „A települési önkormányzat együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben az ezeket végző szervezetekkel és személyekkel, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezen tevékenységeket.”

Ugyanezen törvény 152.B. §-a a következőket rendeli: „A járásra, illetve a fővárosban a fővárosi kerületre vonatkozóan - azon járásokban, ahol működik egészségfejlesztési iroda, az egészségfejlesztési irodák bevonásával - a járásszékhely város önkormányzata a területileg érintett települési önkormányzatokkal vagy azok társulásaival egészségtervet [a továbbiakban: járási (fővárosi kerületi) egészségterv] dolgoz ki, illetve gondoskodik az abban foglaltak megvalósításáról, amelynek során együttműködik a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalával, az alapellátást és a szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatókkal, valamint az egyéb érintett ágazatok szereplőivel.”

Az idézett törvényhelyek nyomán esetleg elkészülő egészségtervek fontos, de az eddigi tapasztalatok szerint alapvetően egyézségügy-orientált, és a szomatikus egészség problémáira koncentrált dokumentumai lesznek a településeknek. A településekre vonatkozó e törvényi kötelezettség azonban megfelelő alkalmat biztosít arra, hogy a felülről lefele épített települési „egészségtervek” olyan, a településeken készült, a helyi viszonyokhoz illeszkedő, és a mentális állapotok javítását, a korehencia-érzés erősödését szolgáló kiegészítésekkel gazdagodjanak, amelyek elkészítésének és megvalósításának letéteményesei a helyi közösségek. Ebben a folyamatban a LEK-ek munkatársai fontos kezdeményező, illetve katalizátor szerepet tölthetnek be.

A javasolt egészségterv kiegészítések elkészülte esetében nem csupán a kiegészítések tartalma, de maga az elkészítés folyamata is fontos hatásokkal járhat a mentális állapotok pozitív irányú változásait illetően.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Fact Alapítvány Soros Alapítvány Országos Egészségfejlesztési Intézet Egészséges Településekért Alapítvány Béres Alapítvány TÁMOP 6.1.2 program A magyar Parlament a 1997. évi CLIV. Törvény előírásain keresztül, stb.
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	A közösségi alapú, de települési, vagy településrész (pl. bp-i kerület) szintű egészségterveket készítő NGO-k, települési önkormányzatok, később települési egészségterveket készítő önkormányzatok
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	civil szervezet, önkormányzat, állami szervezet
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	- humán erőforrások külső finanszírozás nélkül - civil szervezetek által nyújtott, pályázat útján elnyerhető támogatás, - gazdasági szervezet(ek) által nyújtott, pályázat útján elnyerhető támogatás, - Európai Unió pályázati forrás (TÁMOP)
Megvalósítás ideje, időtartama:	1994-től különböző változatokban napjainkig

A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	A gyakorlat a forrásigény szempontjából nem jellemezhető. A tapasztalatok e tekintetben nagyon jelentős mértékű szórást mutatnak.
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala, szakirodalmi hivatkozás)	A gyakorlat elérésének helyét – a megvalósítás számos helyszíne miatt – nem lehet megadni. Példaként néhány forrás: Közösségi egészségtervek Egészségterv - a közösségalapú egészségtervek története 1994-től napjainkig, az eredeti források

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Közösségalapú területi/települési szintű egészségterv elkészítése, ill. megvalósítása keretprogramként, vagy önálló programként
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	Közösségalapú egészségterv
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédanyag, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	Komplex program, melynek elemei: - közösségi tervezés - programelemek közösség tagjai által történő megvalósítása - a közösségalapú egészségterv, illetve programjai megvalósulásának értékelése
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzése, szenvedélybetegségek vezető út megelőzése)	A gyakorlat a mentális egészséget, a koherencia-érzést alakító számos folyamatot/hatásterületet érinthetnek. Az érintett hatásterületek a helyi közösségek döntései nyomán körvonalazódnak. A hatásokok a mentális állapotok alakulása szempontjából majd minden esetben közvetettek: a közösségalapú egészségtervek konkrét programjai erősítik a közösségeket, ezen keresztül helyi társadalom integráltságát, a szolidaritás érzését, az autonómia érzését, az éhhatékonyág érzetét stb. – végső sorn a koherencia-érzetet.
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	A gyakorlat a közösségi alapú egészségterveket készítő közösségek „döntései” nyomán lehetnek településrész, vagy település léptékűek. A „közösségiség”, mint feltétel teljesülése nagyobb léptékben már nem reális lehetőség.
A gyakorlat célcsoportja: (pl. univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	A gyakorlatnak nincsenek konkrétan nevesíthető célcsoportjai – a célcsoportok univerzálisak.
A gyakorlat fő	

színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	A közösségalapú egészségtervek fenntartható programok. A fenntarthatóság esélyeit elsősorban a programok közösségekre történő alapozása, a relatív kismértékű forrásigény jelenti.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	A közösségalapú egészségterv program a tervezés és megvalósítás minden fázisában alkalmas a mentális egészség területén is megragadható egészség-egyenlőtlenségek mérséklésére.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	Közösségi alapú egészségterv-programok 1998-2000 közötti időszakára vonatkozóan áll rendelkezésre programértékelés /utánkövetés.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 7.

A gyakorlat bemutatása

A közösségi kert olyan összetett közösségi gyakorlat, mely a kerti munka élelmiszertermelő funkcióját ötvözi a közösségi, társasági igénnyel, mely így komplexen járul hozzá a közösség tagjainak lelkiegészség-növekedéséhez. A közösségi kert 90%-ban közösség, 10%-ban kert, aminek különösen közösséghiányos, elidegenedett, kulturálisan diverz lakóterületeken van jelentősége.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

A közösségi kertészkedés különböző embereket szervez közösségbe, akik a közös kertészkedés során elsajátított szemléletet az élet más területein is gyakorolják: környezettudatos, egymás munkáját megbecsülő lakói a területnek. A kertek közösségteremtő erejük és nevelő funkciójuk mellett friss zöldséggel, gyümölccsel, fűszernövényekkel járulnak hozzá az őket gondozók háztartásához.

A közösségi kertek jellemzően városi szervezésűek természetközelség és közösségpótló funkciói miatt, de vidéki területeken is szerveznek közös kerteket, a közösen végzett kerti munka új minőséget teremtő funkciója miatt.

A közösségi kertek társadalmi hasznossága több területen – kulturális, egészségügyi, szomszédságépítő, szemléletformáló, környezetvédelmi és szociális – is kimutatható. Működése során olyan hatások azonosíthatóak a közösség tagjaiban közvetlenül és a környezetében közvetetten is, melyek hozzájárulnak, hogy az egészséges, kapcsolatra képes, tevékeny, felelős és együttműködő ember képéhez. Éppen ezért általánosan elmondható, hogy a közösségi kerteknek:

Kapcsolatépítő funkciók:

- Kapcsolatépítő, közösségépítő funkciójuk van, egymás számára idegen emberek kerülnek a csoportba, megismerik egymást, gyakorolják a kapcsolatteremtő, kommunikációs és demokratikus képességeiket;
- Községi terekként is funkcionálhatnak, rendezvényeknek adhatnak otthont (előadás, iskolai és gyermekprogram, kirakodóvásár, turisztikai program, ünnepek, stb.);
- Növeli a társadalmi interakciókat, lehetőséget teremt egymás megismerésére, új ismeretségek, esetleg barátságok kialakulására.

Egészség-megőrzési funkciók:

- A helyben termelt élelmiszer, magasabb zöldség és gyümölcsbevitelre sarkallja a családokat, amely javítja a test általános állapotát, minden szempontból egészségesebb, mint a boltból vásárolt élelmiszerek.
- A kertművelés rendszeres testmozgással jár, amit a szabadlevegőn végeznek, ennek egészségmegőrző szerepe van, jobb közérzetet ad.
- A vegyszermentesen nevelt növények jó minőségű táplálékot jelentenek, de növelik az ilyen minőségű termékek (kevésbé uniform szépségű, távoli országból származó élelmiszerek helyett nagyobb figyelem irányul a hájtáji piacra).
- A zöld területek látványa, közelsége csökkenti a stresszt, nyugalmat áraszt, különösen fontos ez városi környezetben.
- A kertben való tevékenység javítja a test egészségi állapotát, rekreációs funkciói vannak, nem is beszélve a termés kiváló minőségéről.
- A kertben le lehet vetközni a munka során felgyülemlett stresszt, a fizikai aktivitás átmozgatja a testet, a növényekről való gondoskodás lefoglalja a szellemet, elégedettséggel tölti el a kertészt, miközben közösségben elsődleges figyelmet is kaphat állapota, problémája.
- A kertek javítják a környék mikroklímáját, esztétikusak, vonzzák a pihenésre és kapcsolódásra vágyó embereket, vizet párologtatnak, így csökkentik például a városi hőszigeteffektus kialakulását.

- A városi kertben a közösségi élmény már önmagában egészségmegőrző funkciót lát el, megszünteti az elmagányosodást, szociális kapcsolatokat hoz létre.

Szemléletváltást elősegítő kulturális funkciók:

- A közösségi kertek a demokrácia gyakorlóterepei, újfajta vezetőket és társadalmi konszenzusokat teremtenek, hozzájárulnak az egymás iránti tolerancia növekedéséhez.
- nem hatnak a társadalmi korlátok, sem egzisztenciális különbségek, egyetlen különbséget a szakmai ismeret adhat, azonban idővel ez is kiegyenlítődik, egymástól tanulnak a kertészek;
- áthidalják a generációs és kulturális különbözőségeket, integrációs szerepük van (Németországban interkulturális kertmozgalom néven tudatosan alkalmazzák e célra), mert a kert közös alapot teremt, amelyből közösség nőhet ki;
- visszacsempészik a kertkultúrát még a városi emberek életébe is – közvetlen kapcsolatot ember és természet közé – példát mutatnak a környezettudatos életvitel eléréséhez;
- A kertművelés megtanítja a városi kertészt a hosszú távú tervezésre és gondosságra;
- szemléletformáló eszköz, mely új értékrendet teremt.
- A közösségi kertek növelik a „tulajdonosi” érzést, gondoskodásra tanítanak.
- A városi kertekben komposztálással állítják elő a következő idény tápanyagban dús termőtalaját, így csökkentik az elszállítandó szemét mennyiségét, megvalósul a szelektív szemetgyűjtés és újrafelhasználás.
- A város kertben megtermelt növények büszkeséggel tölthetik el a kertészt, aki megtapasztalja a „saját munka gyümölcse” kifejezés valódi értelmét.
- A városi kertekben a kertészek odafigyelnek egymásra, adott esetben segítik egymást.

Szociális tanuláshoz való hozzájáruló funkciók:

- Különösen a városi kertészkedés hozzájárul a tudatos életvezetés kialakításához, önellátásra tanít, elősegíti az öngondolkodás kultúrájának kialakulását, pénzt takarít meg, értéket teremt. A városi kert az önellátás legalacsonyabb foka, az első lépés az önellátáshoz való jog megteremtéséhez.
- Az alacsony jövedelmű családok, vagy a munkanélküliek számára ideális lehetőség a jó minőségű élelmiszer megtermelésére, amellyel hozzájárulhatnak a családjuk jólétéhez. Hasznos elfoglaltságot teremt, segít az önértékelés helyreállításában.
- A városi kertek rendezett környezete, a kertekben folyó aktivitás, a kertészek jelenléte javítja a környék bűnözési statisztikáit. A bűnözés és a zöldfelületek aránya egymással fordítottan arányosak. A zöld városrészekben kisebb a bűnelkövetések száma, mint az erősen beépített övezetekben.
- A közösségi kertekben a fiatalok elfoglaltságot találnak, kortársaikkal csoportokat alkothatnak, hasznos tevékenységeket végezhetnek, ugyanakkor kapcsolatot építhetnek az idősebb generáció felé, ezzel is csökkentve az utóbbi években egyre nyilvánvalóbb generációs szakadékot.
- A közösségi kertek fókuszpontjai lehetnek a közösségek szervezésének, a kertművelésen túl más társadalmi, szociális problémákkal is foglalkozhatnak.
- A közösségi kertek csoportidentitást adnak, fejlesztik az egymásért való gondoskodást és figyelem képességét, viselkedési mintákat adnak, megakadályozzák az egyén lecsúszását, az elesetteket magukhoz emelik.
- A kertben végzett munka javítja a munkakészségeket, gondosságra és odafigyelésre készítet, felkészít a fiatalokat a való életre.
- A városi kertészkedés egészséges és olcsó tevékenység a fiatalok számára, közelebb hozza őket a természethez, lehetővé teszi számukra egymás jobb megismerését. Értelmes és produktív elfoglaltság, amellyel a fiatalok hozzájárulhatnak családjuk minőségi élelmiszerekkel való ellátásához.

Példák magyarországi közösségi kertek szervezésére, működtetésére:

Városi környezetben: Apollón kert (Bp, XV) Amfiteátrum kert (Bp, III), Árnyas kert (Bp, XIX), Békási kert (Bp, III), Regarder-Újrakert (Bp, IV), 7kert (Bp, VII), Grund Kert 2.0 (VIII), Leonardo kert (Bp, VIII), Kerthatár kert (Bp, IV), Kékvirág kert (Bp, X), Csárdás kert (Bp, XI), Kelen kert (XI), Kelenföldi K Kert (Bp, XI), Zugkert (Bp, XIV), Nyírpalotai K Kert (Bp, XV), Zöldpalota K Kert (Bp, XV), Kőrakásparki kert (Bp, XV), Első Kis-pesti kert (Bp, XIX), Aranykatica kert (Bp, XIX), Zengő kert (Bp, XIX), Budafoki kert (Bp, XXI), Záport kert (Bp, III), Első Egri K kert, Barackos kert (Fót), Kadarkúti Községi kert, HUKK

(Kecskemét), Pécsi Községi Kert, Makkosházi Községi kert (Szeged), Megálló K kert (Szeged), Palotavárosi K kert (Székesfehérvár), Szárazréti K kert (Székesfehérvár), Széllőzsa kert (Szentendre) **Vidéki környezetben:**, Heted-Hét-Határ (Hét), Létra Tanoda K kertje (Kozmadombja), Kobeko K kert (Pécs-Somogy), Pronas (Szentgotthárd), Tolnai K kert (Tolna), Öngyógyító Községi kert (Kunbábony), Hidas K Kert (Hidasnémeti),

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Vidéki példa: Adacs-Bábony Szociális Szövetkezet Városi példa: Községfejlesztők Egyesülete és Bp. XV. Kerületi Önkormányzat Általában: civil szervezet, önkormányzat
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	Vidéki példa: ua Városi példa: ua
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	Vidéki példa: nonprofit gazdasági Városi példa: civil és önkormányzati A kezdeményezés általában kétszereplős, az egyik a kert kialakításának, emberek összeszervezésének, működési kérdéseinek átgondolásából indul ki (többnyire helyi lakos, civil szervezet), a másik szereplő a keretek (földterület, használatba vétel, minimális infrastruktúra, stb.) megteremtésében kompetens (többnyire önkormányzat, esetleg egyház)
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	Vidéki példa: önerő Városi példa: városmegújítási program kerete (Széchenyi 2020) Általában: beruházási költséget a kert kialakítása (kerítés, ágyak, infrastruktúra, stb.) jelent, amit többnyire a területileg illetékes önkormányzatok vállalnak és többnyire városmegújításra szánt projektforrásból. A fenntartási költség minimális, mely hozzájárulás jellemzően elvárható a használók közösségétől
Megvalósítás ideje, időtartama:	Vidéki példa: kialakítás (1 hónap), működtetés folyamatos Városi példa: kialakítás (6 hónap), működtetés folyamatos Általában: két fázisból áll a megvalósítás: előkészítés (közösségi és infrastrukturális kerttervezés), működtetés, fenntartás. Előbbit főleg bürokratikus és engedélyszükségleti kérdések határozzák meg, utóbbit a belső szervezettség, az együttműködés támogatása.
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, a gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	Vidéki példa: 500e Ft Városi példa: m Ft Általában: am megvalósítás feltétele a rendelkezésre álló, vagy használatba adható földterület, annak fizikai kialakítása (kerítés, infrastruktúra), eszközök. Emberi közreműködési igényként jelentkeznek: többfajta működési modell szerint eltérő költségek azonosíthatók, de minden esetben szükség van egy kezdeményező-koordinátorra, akinek nem a kert a fontos, hanem az, hogy legyenek használók, hogy a használat kialakítása demokratikus, átlátható módon alakuljon ki, hogy legyenek a társaságnak rítusai a döntéshozatalra, a belépésre-kilépésre, külső tárgyalásokra, ünnepekre, stb. Ez a munka elején intenzív: heti több órás jelenlétet jelent humán fejlesztő szakember részéről, ami idővel heti, majd kétheti találkozókra való jelenlétre (átlagosan kb. egy év csökkenő intenzitású szakmai jelenlét)
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala, szakirodalmi hivatkozás)	Vidéki példa: http://kozossegek.atalakulo.hu/adacs-babony-szocialis-szovetkezet Városi példa: Általában: http://www.varosikertek.hu/ http://kozossegekertek.hu/tudastar/ Rosta Gábor: A városi tanya. Szemléletváltás a válság idején.

	Önellátás, takarékoság, környezetszemlélet. Leviter Kiadó, 2009. Rosta Gábor: Kertek. Szomszédsági közösségek. Városi mezőgazdaság. Városi Kertek Egyesület, 2014
--	---

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Vidéki példa: Öngyógyító közösségi kert Városi példa: Apollón kert Általában: közösségi kert / városi közösségi kert
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantáziánév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	Közösségi kert
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	együttműködés, folyamatos közös cselekvés
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	lelki egészség fejlesztése: közösségi kapcsolatok, együttműködés, öntevékenység erősítésén keresztül
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	Vidéki példa: Kunszentmiklós-Kunbábony, külterületi tanyabokor Városi példa: Bp. XV. kerület, Újpalotai lakótelep Általában: a keretek konkrét helyhez köthetőek, ez a működés elsődleges színtere. A modell alkalmazására az országban több példa, külföldön számtalan példa található
A gyakorlat célcsoportja: (pl. univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	Vidéki példa: adott szociális szövetkezet tagjai Városi példa: lakótelepi családok (néhány ház által körülhatárolt zöldfelület érintettjei) Általában: egy jól körül határolható településrész lakóközössége, földrajzilag egymás közelségében élők (település/ településrész). Léteznek speciális szempontok, mint például: külterületen, elszigetelten élő emberek, egyetemisták, peremhelyzetben élők, fogyatékkal élő gyereket nevelő családok, iskolai vagy munkahelyi közösségek, stb.
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	kert/konkrét tevékenység és közösségi tér/tervezés, döntés, tanulás
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	Előkészítő szakasz: kertészek és a kert szervezése Közösség megszervezése: figyelemfelkeltő események – programok (kerületi, szakmai és kertesemények) szervezése, oktatási programok, rendszeres kertésztalálkozók, közös döntési helyzetek előkészítése, kommunikáció megszervezése Kerttervezés elemei: Kerítés, zárható kapu, ágyások, (parcellák – közösségi terek aránya), közösségi tér, funkciók (oktatás, közösségi események, vendégek fogadása, stb.), vízrendszer-öntözés, komposztálók, közös művelésű területek, járőrfelületek, kerti bútorok, árnyékot adó napfénymű, esővízgyűjtés, zárható szerszámtároló, kerten kívüli területek. Megvalósítás szakasz: kert kialakítása, közösségi szabályalkotás A kertterv pontos, alapos és minőségi kivitelezése. A kert

	megalapítása, felépítése egyszeri költség, a fenntartást onnantól a civilek végzik. A közösségépítés folyamata és tervezettsége ugyanolyan fontos szakmai elem, mint a kert megvalósítása, felépítése. A közösségépítés fókusza és alapja maga a kert, ezen keresztül valósul meg a közösségi koherencia. A rendszeres közösségi események és kertmegbeszélések elengedhetetlenek. Egy-két év alatt kovácsolódik össze egy közösség. Fenntartási szakasz: működtetés, után-követés Szomszédsági közösségek alakítás, fejlesztése – lokális fókusz. Állandóságot kell biztosítani a kertszabályok, normák, kertkultúra kialakítása után azok betartására és felülvizsgálatára. Egy közösségi kertet vezetni kell, ezért szükséges kertvezetést választani, melynek részét képezik más szerepek (pénztáros, komposztáló mester, honlap működtetése, események szervezése, kertbemutató, látogatók fogadása, stb.), belső menedzselte kommunikáció szervezése.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	Vidéki példa: közösségfejlesztő Városi példa: közösségfejlesztők, tájépítészek, szociális munkások Általában: két területen jelentkezik szakemberigény. Az egyik a kert fizikai kialakítása (építész, kertmérnök, tájépítész), a másik az emberek érdeklődésének felkeltése, motiválása, munkájuk szervezése, koordinálása, a közösségi munkamód kialakításának támogatása. Emellett több külföldi példa alkalmazza az intézményi részvétel elvét, azaz tanárok, szociális munkások, óvodai nevelők bevonását, speciális esetben pszichológusok, kulturális antropológusok, rendőrök/polgárőrök megszólítását.
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejezése után is megőrizhető)	Az ismert közösségi kertek több mint fele a projekt lezárása után is működik. Az embereknek van miért összejárniuk, aktív közösségi élet alakul ki körülötte, vannak parcella-cserék, melyek elősegítik a megújulást, de vannak ünnepek, melyek időről-időre erősítik a kert körüli közösséget. A parcellatulajdonosok jó időben a kertben munkálkodnak, télen, rossz időben fedett közösségi színterekben találkoznak és tanulnak a kertről, a növényekről és egymásról. A városi kertek ezeket a tanulási alkalmakkor nyitnak az ún. balkonkertész lakók felé is. A világ más részein már elterjednek mondható modell Magyarországon a 2010-es évektől kezd a közösségi részvétellel megvalósuló városmegújítás, közösségépítés népszerű eszköze lenni. Ennek hatására folyamatosan mondható újabb kertek indulása.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	Erre nincs közvetlen információ, a beavatkozás szándéka szerint se elsődleges hatásterület, azonban igazolható, hogy az együttműködés során nő a személyes cselekvés és felelősség tere, alternatívát kap az egyéni életstratégiára. A közösségi együttműködésben felismert előnyök mellett kiáll, nő és szerteágazóbbá válik kapcsolati hálóját, a tanult magatartásmodell az élete részévé válik. Szükség szerint átültethető, áthelyezhető.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	nem releváns elem
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-	Szakértői megítélés szerint igen, hiszen az egyik társadalmi haszna a hozott különbségek halványulása, a közösség számára hasznos tudások, képességek és magatartásminták

e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	megeősítése, működési alapja az egalitás.
A gyakorlat után-követésének megvalósulása: (történt-e után-követés, ha igen, milyen formában)	Vidéki példa: A szövetkezet munkáját folyamatosan segíti, követi egy közösségfejlesztő szakember. Után-követés nem történt. Városi példa: a közösségi aktivitást folyamatosan segíti, követi egy közösségfejlesztő csoport, amely szorosan együttműködik a területileg illetékes szabadidő központtal és az önkormányzat vagyonkezelő cégével a működés feltételeinek támogatása érdekében, de konkrét után-követés nem történt. Általában: a néhány évre visszatekintő hazai közösségi kertmozgalomról most készülnek az első tanulmányok, dokumentált után-követés még nem volt.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 8.

A gyakorlat bemutatása

Az Anonim Alkoholisták önszegélyező csoport. Olyan alkoholproblémákkal/alkoholizmussal küzdő férfiak és nők közössége, akik megosztják egymással tapasztalataikat, erejüket és reményüket azért, hogy megoldhassák közös problémájukat és segíthessenek másoknak felépülni az alkoholizmusból. Az elmúlt években az Anonim Alkoholisták nyitott ülésein már fogadják a drogfogyasztással összefüggésben kialakult függőségben szenvedőket is, a zárt üléseken azonban csak az alkoholproblémákkal küzdők vesznek/vehetnek részt.

Az Anonim Alkoholisták közösségéhez való tartozás, az önszegélyező csoport-tagság egyetlen feltétele az ivással való felhagyás őszinte vágya. A csoportban való részvétel a csatlakozók számára térítésmentes.

Az Anonim Alkoholisták anyagi értelemben is független szerveződés, működésük feltételeit a csatlakozók önkéntes hozzájárulásaiból fedezik.

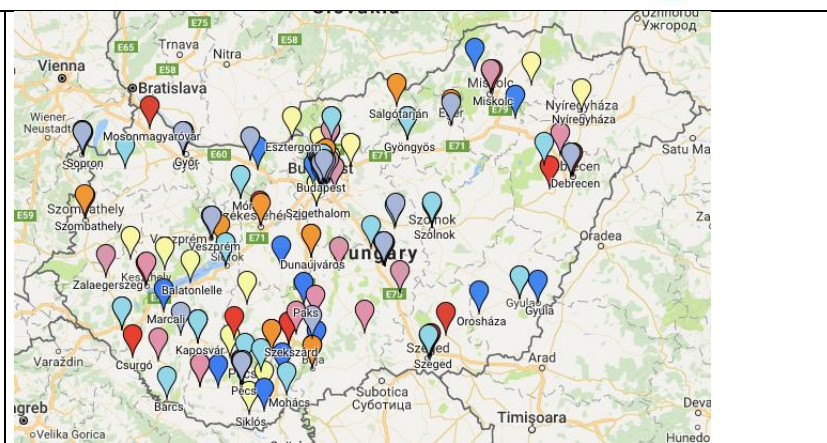
Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai 1994-től

Kezdeményező szervezet neve:	Nem ismert
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	Anonim Alkoholisták önszegélyező csoportjai
Megvalósító szervezet típusa: <i>(civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)</i>	Civil szerveződés (nem szervezet!)
Finanszírozás típusa: <i>(belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)</i>	A csatlakozók, illetve támogatók önkéntes hozzájárulásai (tagdíj nincs)
Megvalósítás ideje, időtartama:	Esetenként/egyénekenként változó.
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye <i>(amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)</i>	Nincs/nem ismert a forrásigény.
A gyakorlat elérésének helye: <i>(weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)</i>	Magyar nyelven: http://www.anonimalkoholistak.hu

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Anonim Alkoholisták
--------------------------------	---------------------

Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantáziánév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	Folyamatosan működő önsegélyező csoportok.
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	A gyakorlat hatásai két csoport esetében is értelmezhetőek: - javulhat a száraz alkoholisták szomatikus és mentális egészsége, - ami talán még ennél is fontosabb hatás, az az, hogy számottevően mérséklődik a szárazzá vált alkoholista személy környezetében élők (pl. családtagok, rokonok stb.) mentális és másjellegű terhelése.
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	E dokumentum írásakor Magyarországon 132 helyszínen tevékenykedett Anoním Alkoholisták csoport. Az Anoním Alkoholisták működő csoportjainak – térképes megjelenítés itt látható.
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	Az alkoholproblémákkal/ívási problémákkal, illetve alkoholizmussal küzdő, a függőségtől saját elhatározásból szabadulni kívánó személyek.
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	Tartalmi szintér az önsegélyező csoport, fizikai helyszín csoportonként/településeknét változó. A magyar tapasztalatok szerint többnyire közösségi szintekkel is rendelkező állami intézmények (pl. művelődési házak, könyvtárak), egyházi, vagy civil fenntartású helyszínek stb.
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	<u>Módszertan:</u> az Alcoholics Anonymous az Amerikai Egyesült Államokban jött létre 1935-ben: Kezdeményezői: egy alkoholbetegségben szenvedő férfi és orvosa volt. A mozgalom módszertana az egész világon azonos, ezt a módszertant a tapasztalatok alapján folyamatosan frissített ún. Nagy Könyvben foglalták össze. Világszerte 110 ezernél több csoport működik, a résztvevők számát 2 millióra becsülik. Különbőféle, a módszer hatékonyságára irányuló kutatás szerint a résztvevők 5 – 10%-a esetében eredményes az önsegítő csoporthoz való csatlakozás, ők A Nagy Könyv magyar nyelven itt található (pdf.). A Nagy Könyv (Big Book) angol nyelvű, 2014-ben frissített kiadása ugyancsak pdf-formátumban itt érhető el. <u>Eredmények:</u>
A gyakorlat megvalósításába bevont	A program (az önsegélyező csoportok) folyamatos működése nem igényli, de nem is zárja ki külső szakemberek bevonását, a

szakemberek	csoportok működése a részvétel eredményeképpen „szárazzá” vált tagok moderálása mellett valósul meg.
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	Az Anoním Alkoholisták önszegályező csoportjai által megvalósított programok a nemzetközi és hazai tapasztalatok szerint mind anyagi, mind tartalmi értelemben teljes mértékben fenntarthatóak
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A program teljes mértékben arra épül, hogy egyéneket ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő személyes tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	Az ígéretes gyakorlatként javasolt program nagymértékben hozzájárul az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	Igen.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	Az Anoním Alkoholistas tevékenységének magyarországi monitorozásáról nincsenek adatok. Az Anoním Alkoholistas keretei között működő önszegályező csoportok által alkalmazott módszerek, e módszerek eredményessége számos külföldi kutatás tárgya. Példaként csupán egyetlen 2014-es tanulmány: Empirical Studies on Alcoholics Anonymous 2011-2014

ÍGÉRETES GYAKORLAT 9.

A gyakorlat bemutatása

A Szomszédok Egymásért Mozgalom (SZEM) olyan bűnmegelőzési program, amelynek célja a lakóközösségekben előforduló bűncselekmények megelőzése, illetve az előfordulás gyakoriságának korlátozása.

A SZEM mozgalom észak-amerikai, angol stb. modelleket alapul véve, azokat átalakítva alakultak Magyarországon. (Az első ilyen típusú, tisztán civil kezdeményezés 1964-ben indult New York-ban „Neighborhood Watch” néven. Angliában 1982-ben kezdeményezték hasonló mozgalom elindítását, melynek a neve „Home Watch” let. A mozgalom magyar sajátossága, hogy szervezését, tevékenységének támogatását a Polgárőrség végzi.

A SZEM második újraindítására 2013 januárjában került sor. (Az első indulásról nem találhatók információk.)

Indoklás: A biztonságérzet javítása, a társadalmi integráció, a szolidaritás-érzés erősítése – ezeken a példaként említett hatásokon keresztül a programban részt vevők mentális állapotának, koherencia-érzetének javítása.

A SZEM-ben való részvétel az adott közösség igényei szerint kiegészíthető egyéb tevékenységekkel is.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai 1994-től

Kezdeményező szervezet neve:	Polgárőrség
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	Nem adható meg.
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	Formális civil szervezet, és magánemberen nem formális összefogása.
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	Eseti jellegű, többnyire kisösszegű állami, vagy önkormányzati támogatás.
Megvalósítás ideje, időtartama:	Tetszőleges, a résztvevők elhatározásának függvényében.
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	Jelen program keretei között a program megvalósításának nincs forrásigénye.
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala, szakirodalmi hivatkozás)	A SZEM gyakorlatáról számos település, a településen tevékenykedő polgárőrség honlapján található többé-kevésbé szakszerű, illetve friss információ. Példaként említhetők a következő források: Országos Polgárőr Szövetség Almásfüzitő Kispesti Készenléti Polgárőrség Gönyű község honlapja , stb.

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Szomszédok Egymásért Mozgalom
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	SZEM
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	Egymáshoz közel lakó személyek nem formalizált együttműködése a bűncselekmények megelőzése, a biztonságérzet fokozása érdekében.
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	A SZEM közvetlen célja (hatásterülete) a bűncselekmények megvalósulásának megelőzése. E közvetlen cél elérése során számos szándékolt, illetve nem szándékolt hatás keletkezik. Ezek a hatások – pl. a biztonságérzet javulása, a szolidaritás érzetének erősödése, támogatottság érzete, a felelősségvállalás stb. – a mentális állapotok alakulására, a koherencia-érzet javulására pozitív hatást gyakorol.
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	A Szomszédok Egymásért Mozgalom az ország számos (pontosan nem ismert számú településén jelen van.
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	Bármely lakóközösség önkéntesen csatlagozó tagjai megszorítások nélkül.
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	Települések, településrészek, településeken belüli utcák stb.
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	A SZEM mozgalom észak-amerikai, angol stb. modelleket alapul véve, azokat átalakítva alakultak Magyarországon.(Az első ilyen típusú, tisztán civil kezdeményezés 1964-ben indult New York-ban „Neighborhood Watch” néven. Angliában 1982-ben kezdeményezték hasonló mozgalom elindítását, melynek a neve “Home Watch” let. A mozgalom magyar sajátossága, hogy szervezését, tevékenységének támogatását a Polgárőrség végzi. A SZEM második újraindítására 2013 januárjában került sor. (Az első indulásról nem találhatóak információk.) A SZEM által végzett tevékenység nem igényel semmiféle speciális tudást, felkészültséget, tevékenységére vonatkozóan a legkülönbözőbb módszertani ajánlások készültek. A SZEM tevékenységének hatásairól, eredményeiről megalapozott dokumentumok nem állnak rendelkezésre.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	A polgárőrségen keresztül többnyire nyugalmozott rendőrök, ill. a Rendőrség aktív szolgálatot teljesítő tagjai.
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást	A SZEM az elérhető információk szerint fenntartható program. (A program folyamatos működését támogatja az is, hogy a SZEM a Polgárőrség által is kiemelten támogatott tevékenység.)

az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A gyakorlat teljes egészében arra épít, hogy a program által érintettek motiváltak a saját lelki egészségüket (is) alakító tényezők befolyásolásában.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	A program nagymértékben hozzájárul a mentális egészség területén is jellemző egészség-egyenlőtlenségek mérsékléséhez.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	Igen.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	Nem ismertek a program utánkövetésére vonatkozó magyarországi dokumentumok.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 10.

A gyakorlat bemutatása

“A kemence tűzének és a kemencében megsütött kenyérnek közösségösszetartó erejét mi már megtapasztaltuk”, olvasható egy, a közösségi kemencék építésével foglalkozó, “[Élő közösségek](#)” című honlapon.

A közösségi kemencék építésére vonatkozó programok elsőként a Soros Alapítvány támogatásával megvalósuló közösségalapú egészségtervek cselekvési terveinek keretei között valósultak meg. Az egészségterv program keretében az ország számos településén épültek közösségi kemencék, mint pl. [Üllésen](#), [Csátalján](#), [Apátfalván](#), stb.

A közösségi kemencék építése a Soros Alapítvány támogatásának lejártaival sem állt le, az napjainkig él. (Lásd pl. a legfrissebbeket: [Besnyő](#), 2013., [Kiskőrös](#), 2015, [Hévízgyörk](#), 2015, [Székesfehérvár](#), 2015., [Árpádhalom](#), 2016., stb. Épült közösségi kemence [közösségi kertben is](#).

A közösségi kemencék speciális közösségi színterei egy-egy településnek, vagy városrésznek, melyre számos – az adott közösség kreativitásától függő – kiegészítő program épült, illetve épülhet. E kiegészítő programokra csupán egyetlen példa, a „*Kútba' költ –búbosba' főtt*” című hagyományőrző receptkönyv összeállítására irányuló pályázat, amely ugyancsak a Soros Alapítvány egészségterv pályázata keretei között valósult meg.

Indoklás: Egy-egy közösségi kemence építésére irányuló program egy olyan speciális program, amely elsődlegesen funkcionális közösségi szintér kialakítására irányul. A közösségi kemencék többsége közösségi összefogás eredményeként épült. Az ötlet felvetése, a tervezés és az építés folyamata erősíti a társadalmi integrációt, a szolidaritás érzését, a közösséghez kapcsoló identitás érzését stb.

A közösségi kemence, mint közösségi szintér „rendeltetésszerű működése” olyan programok megvalósítását teszi lehetővé, amelyek egyértelműen pozitív hatással vannak az adott közösség és tagjai mentális állapotának alakulására, a koherencia-érzés erősödésére.

A közösségi kemencéhez, mint szintérhez kiegészítő programok kapcsolhatóak, mint a példaként említett szakácskönyv közösségi alapon történő megírása, stb.

Mindent összevetve: a közösségi kemencék program hatásai igen szerteágazóak, és egyértelműen pozitívan egy-egy közösség mentális állapotának alakulása szempontjából.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai 1994-től

Kezdeményező szervezet neve:	- civil formációk, civil szervezetek, - egyházak, - önkormányzatok, önkormányzati intézmények, - gazdálkodó szervezetek
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	- civil formációk, civil szervezetek, - egyházak, - önkormányzatok, önkormányzati intézmények, - gazdálkodó szervezetek
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	- civil formációk, civil szervezetek, - egyházak, - önkormányzatok, önkormányzati intézmények, - gazdálkodó szervezetek
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	A megvalósításhoz szükséges erőforrások a legkülönbözőbb forrásokból származtak, származhatnak: az építő közösség belső erőforrásai (önkéntes munka), pályázati támogatás, az érintett önkormányzat költségvetése, adomány stb.
Megvalósítás ideje, időtartama:	-
A gyakorlat megvalósítására	A számszerűsítéshez nincsenek aktuális adatok.

rendelkezésre álló forrás , A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala, szakirodalmi hivatkozás)	Ld. a „Gyakorlat bemutatása” alatti példálózó felsorolást

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Közösségi Kemence építése és működtetése, kiegészítő programok kidolgozása
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantáziánév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	Közösségi Kemence építése és működtetése, kiegészítő programok kidolgozása
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	Közösségi cselekvés
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	- a közösségi érzés/a közösségek erősítése, - a társadalmi integráció erősítése, - az autonómia-érzés erősítése
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	Az ország különböző típusú és földrajzi elhelyezkedésű települései
A gyakorlat célcsoportja: (pl. univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	Közvetlen célcsoport: univerzális, bármely település, vagy településrész közösségei, lakói. Közvetett célcsoportok: - a település önkormányzata (pl. terület biztosítása, esetleg anyagi támogatás biztosítása). - a potenciális szponzorok.
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	Egy-egy településen, vagy településrészben erre a célra kialakított közösségi tér
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	Kemence építésében megfelelő ismeretekkel rendelkező kőműves.
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénél, vagy a	

közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A gyakorlat nagymértékben épít arra, hogy az egyéneket, ill. kisebb közösségeiket ösztönözze arra, hogy társadalmi, ill. fizikai környezetükre hatást gyakoroljanak.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	Igen.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	A gyakorlat specifikusan célzott utánkövetésével kapcsolatban nem állnak rendelkezésre dokumentumok. (A közösségi kemencék működésével összefüggésben keletkezett helyi információk egy-egy település vonatkozásában elérhetőek.)

ÍGÉRETES GYAKORLAT 11.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

Magatartásváltozásra ösztönöznek azok a programok, melyek központi eleme a szemléletformálás. Végső célja a mindennapi életben bekövetkező változások elérése. Alább ismertetett program globális gondolkodásra és lokális szerepvállalásra ösztönöz, főként fiatalokra céloz, a helyi fiatalok ötleteire, igényeire, kreativitására épít, szabadidő eltöltési mintákat módosít, szociális kompetencia és közvetlen személyiségfejlődésre gyakorol kedvező hatást. A gyakorlat önálló gondolkodásra, cselekvésre ösztönöz mind csoportos, mind egyéni szinten. A globális gondolkodást segít tetten érni a lokális cselekvésekben, valamint megragadni ezen kislépések jelentőségét egyéni, települési és ha lehetséges globális szinten egyaránt.

A program globális szemlélete mellett képes szűkíteni Európát érintő környezeti problémákra, és az ezek kezeléséhez szükséges közös lépésekre, megoldási lehetőségekre. De fő erénye, hogy mindezek mellett a globális problémák helyi szinten, lokálisan jelentkező hatásait is segít azonosítani, valamint rámutat a helyi környezetvédelmi kezdeményezések jelentőségére, kialakításuk megvalósíthatóságára.

A természetes és épített környezet, mint közös európai érték nagy hangsúlyt kap a program során, a fiatalok új, a környezetvédelemmel kapcsolatos kifejezéseket tanulnak, megismerik a környezetszennyezés folyamatát, illetve azokat a megoldási lehetőségeket, melyek társadalmi szinten segíthetik a jelentkező problémák megoldását. Fontos, hogy a program ösztönözze a résztvevőket szemléletmód-váltásra, életvitelük változtatására.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Alsómocsoládi Községfejlesztő és Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	Alsómocsoládi Községfejlesztő- és Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	önkormányzat és az általa alapított/irányított Nkft
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	projektforrás (TÁMOP, Fiatalok Lendületben Program)
Megvalósítás ideje, időtartama:	2012-2013 (12 hónap a projekt)
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, a gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	3 m Ft (becsült összeg)
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala)	„SANSZ – Esélyegyenlőségi kísérleti program Baranya megyében”

szakirodalmi hivatkozás)	
--------------------------	--

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	„Globalizáció és lokalizáció – Környezettudatosság a mindennapokban Alsómocsoládon”
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	Környezettudatosság a mindennapokban
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	Közösségi tanulás (kiscsoportos felkészülés, információgyűjtés, kortárs továbbadásra)
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	környezeti együttműködés, természetbarát-, tudatos életmód, prevenció
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	konkrétan: Alsómocsolád (Baranya) általában: konkrét település ifjúsági közössége
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	fiatalok (14-20 év között)
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	erdei iskola, ifjúsági klub, közösségi tér
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	A program során helyi fiatalok non-formális oktatási módszerek elsajátítása közben ismerkedtek közelebbről korunk jelentős és globális kihívásaival. Ennek kacsán megismertek és részben elsajátítottak a környezetük megóvását célzó, tudatos magatartásformákat, melyet szervezett keretek között továbbadtak helyi társaiknak. Szakemberek segítségével elméleti alapokat és gyakorlati ismereteket, tanácsokat egyaránt közvetítő öko-foglalkozásokat terveztek és valósítottak meg helyben. A munkamenet váza a következő elemekből állt: *Egyéni-, páros- és csoportmunka (tesztlapok kitöltése a meglévő ismeretek, tájékozottság, témában való jártasság felmérésére, megszólalás elősegítése, vélemény kifejtés,

	meglévő ismeretek összeadása, közös feladatmegoldás). *Beszélgetés, körkérdés: fontos meghallgatni a fiatalok véleményét, milyen formában jelentkeznek az adott probléma, illetve a fiatalok mennyire érzékelik a hatását. A személyes érintettség segít, hogy aktív résztvevőkké váljanak mind a foglalkozás, mind a hétköznapijaik során. *Ötletroham a témával kapcsolatban: *Előadás, power point diasorozat – közös megbeszélés *Szerepjáték: egyfajta empátiagyakorlat, mely során a fiatalok átélhetik a környezetszennyezés hatásait egy-egy élőlény bőrébe bújva, vagy érvelniük, stb. *Figyelemfelkeltő plakátkészítés *Filmvetítés *Vita, érvelés *„Ígéretfa”- ígéretek megfogalmazása Globális problémák, lokális feladatok - példák az egyes témakörök feldolgozására – „Állati ügy” – szerepjáték a biológiai sokféleség csökkenéséről, állatkínzásról. – „Környezet kontra emberiség”- Bírósági tárgyalás – szerepjáték a környezetszennyezéshez kapcsolódóan, vita, érvek gyűjtése csoportmunka keretén belül. – Globális problémák bemutató - Power point előadás, majd közös beszélgetés, körkérdések megválaszolása. – „Helyi – érték” – az alsómocsoládi szennyvíztisztító telep megtekintése, előadás meghallgatása a biológiai szennyvíztisztításról. – „Klíma-kommandó” – a klímaváltozás hatásainak megismerése szerepjáték keretein belül, majd „ötletelés” a megoldási lehetőségekről. Energia és közlekedés – Kísérlet az energia témakörében – környezettudatos elemkészítő kipróbálása, napelemes autó működésének vizsgálata. – „Ígéret-fa” – a közlekedéssel kapcsolatos ígéretek megfogalmazására. – „Takarékos – ház” – csoportmunka keretén belül energiatakarékos tippek gyűjtése az egyes helyiségekhez kapcsolódóan. – „Energia lobbi” – szerepjáték a megújuló és fosszilis energiaforrások felhasználásáról. – „Hogyan közlekedünk?” – a közlekedési szokások és lehetőségek vizsgálata kérdéssor segítségével önálló munka során, majd közös beszélgetés a témáról. Vásárlás, fogyasztás és hulladék – „Reklám vadászat” – reklámfilmek, reklámújságok, plakátok közös megtekintése, beszélgetés a témáról. – A tudatos vásárlók 12 pontjának feldolgozása plakátkészítés során. – „Termék vizsgálat” – Termékcímkék feldolgozása csoportmunka keretén belül. – Közös kézműves alkotás hulladékból – kezűgyesség és kreativitás fejlesztése, hulladék problémájának szemléletes
--	--

	tárgyalását teszi lehetővé. – „Konténer – öltöztetés” – a szelektív hulladékgyűjtés szabályainak, előnyeinek összegyűjtése, figyelemfelkeltő plakátok készítése és elhelyezése a helyi hulladékgyűjtő mellett. A módszerek, munkaformák sokszínűsége, kiscsoportokban történő megvalósítása miatt könnyen megoldható a fogyatékkal élők bevonása.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	ökológus, biológus, pedagógus
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznek-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	A módszer alapvetően kortárs disszeminációra épít, közös tanulást, megismételhető, átadható tudást jelent helyben. Szemléletet formál, ami felkelti a belső igényt az önfejlesztésre.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	Alapvető cél az ösztönzés, az egyéni felelősség felkeltése és az önképzésre nyitás.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	nem releváns
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	nem releváns
A gyakorlat után-követésének megvalósulása: (történt-e után-követés, ha igen, milyen formában)	nem releváns

ÍGÉRETES GYAKORLAT 12.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

A következőkben ismertetett ígéretes gyakorlat azt segíti elő, hogy az emberek minél korábbi szakaszban bevonódjanak az őket, életüket és környezetüket érintő kérdések megvitatásába, a szükséges változások megértésén keresztül részt vegyenek azok megtervezésében. Jelentősége abban rejlik, hogy az embereket nem az elkészült beavatkozási / cselekvési tervek megvalósításának időszakában éri el, hanem az adott területre vonatkozó problémák, kihívások azonosításakor és benne is tartja a tervezés folyamatában annak céljából, hogy minél több emberben szülessen meg a változás iránti igény, így minél többen saját belátásból, ambícióból vegyenek részt a cselekvési tervek megvalósításában. Növelve ezzel annak hatékonyságát.

Ennek módszertani háttérében a közösség-alapú fejlesztői munka húzódik meg, melynek jelentőségét a 2004-ben Magyarországon megrendezett világkongresszuson ratifikált Budapesti Nyilatkozat a következőképpen foglalja össze: *„A közösségfejlesztés oly módon erősíti meg a civil társadalmat, hogy a közösségi cselekvést és a közösségi perspektívákat helyezi előtérbe a társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi irányelvek kialakítása során. A közösségfejlesztés a helyi közösségek képessé tételére törekszik, beleértve a földrajzilag meghatározott, a közös érdekek vagy azonos identitás, illetve a konkrét témák és kezdeményezések alapján szerveződő közösségeket is. A közösségfejlesztés a közösségi csoportokon, szervezeteken és hálózatokon keresztül fejleszti az emberek képességét arra, hogy aktív tagjai legyenek a társadalomnak, valamint felkészíti az intézményeket és az állami, magán- és nem kormányzati szervezeteket arra, hogy párbeszédet alakítsanak ki a lakossággal az őket érintő változások közös meghatározásában és végrehajtásában. A közösségfejlesztés kulcsfontosságú támogatója az aktív és demokratikus társadalmi részvételnek, támogatja a hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott helyzetben lévő közösségek autonóm véleménynyilvánítását. Olyan értékrend és alapelvek mentén határozza meg önmagát, mint az emberi jogok, a társadalmi bevonás, az egyenlőség és a sokszínűség elfogadása, amelyeket meghatározott eszköz- és ismeretrendszeren keresztül érvényesít.”*

A területi tervezés a közösségi beavatkozás azon módja, amikor egy terület jövőjét meghatározzuk az annak eléréséhez szükséges cselekvések és a megtenni kívánt lépések, azok rendszerének és a szükséges forrásoknak a megjelölésével.

A közösségi alapú tervezés eredményeként: létre jön egy terv, a tervezés szereplőinek összhangja, egyetértése, elköteleződése az adott kezdeményezés iránt, közösségi folyamatok alakulnak ki, lehetőség nyílik vitára, mérlegelésre a megegyezés érdekében. Mindeközben a különböző tudásformák (élethelyzetek, érdekek, tapasztalatok) nem egymással versenyeznek, hanem összeadódnak.

Közvetlen, azonnali előnyök:

- A tervezés értékválasztást tükröz
- Integrált és komplex nézőpont
- Innovatív megoldások
- Valós igényű fejlesztés (relevancia, hatásosság)
- Konfliktusok minimalizálása, konszenzus (hatékonyság)
- A helyi szereplők elköteleződése, kötődése
- Nyertes-nyertes megoldások
- A résztvevők ráismernek, hogy a problémák közösek,
- Új megközelítésben látják a problémákat,
- Biztonságérzetet ad, hogy nincsenek egyedül,

- közösségi felelősségvállalás, elköteleződés jön létre,
- közösségi megoldások körvonala azódnak,
- megszületik a szélesebb kör bevonásának igénye.

A közösségi tervezés hosszú távú, közvetett társadalmi hozadéka lehetnek például:

- Erősödik a társadalmi tőke, a közösség megtartó ereje
- Növekszik az emberek jóléte, javul egészségi állapotuk
- Aktivizálódik a közösség, erősödik érdekérvényesítő képessége, fejlődési potenciálja
- Nő a közösség stabilitása, egyéni szinten javul az esélyegyenlőség
- Erősödik a térségi identitás

A közös munka arra ad lehetőséget, hogy az egyéni célok a közösen kitűzött célokkal összhangban valósuljanak meg. A bevonás elengedhetetlen feltételei és kockázatai:

- **Motiváció:** valamennyi érintett fél részéről
- **Erőforrások – idő és pénz:** nemcsak nagy erőfeszítést, de mindenekelőtt a szokásosnál nagyobb időráfordítást is igényel a közösségi tervezési folyamat a gazdától;
- **Tervezői készségek:** egy csoportos beszélgetés, vita, tervező műhelymunka levezetéséhez szaktudásra, speciális ismeretekre és készségekre van szükség, közösségi tervezési technikákra, animációs, facilitációs készségekre;

A közösségi felmérés módszerének alkalmazása a kollektív cselekvés érdekében települési, vagy településrészi környezetben képzelhető el. Nemzetközi minták alapján (community survey) három-évtizedes gyakorlata van a hazai adaptációnak. Eredményesen önkormányzati együttműködéssel, vagy annak kezdeményezésére alkalmazható.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Nádasd Község Önkormányzata
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	ua
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	állami / önkormányzat
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	belső erőforrás és projektfinanszírozás (TIOP)
Megvalósítás ideje, időtartama:	2006.10-2007.09 (1 év)
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, a gyakorlat	2,5 m Ft

megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonali, szakirodalmi hivatkozás)	http://epa.oszk.hu/01300/01306/00128/pdf/EPA01306_szin_2014_2_50-56.pdf http://www.kka.hu/_062568cf006c1954.nsf/0/08d9fddb88e958aac12574b900374ad9?OpenDocument&Highlight=0,N%C3%A1dasd http://www.kka.hu/Kozossegi_Adattar/PAROLAAR.NSF/ac17badd073f25168525670c00816aef/15ecca9c8f2a26ccc125688d0040dbb2?OpenDocument http://muvelodes.vfmk.hu/4-szakmai_anyagok/letoltes/kozossegfejlesztes.pdf (97-166 p)

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Közösségi felmérés és tervezés módszerének alkalmazása közösségépítő céllal
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	Közösségi felmérés és tervezés
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédanyag, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	együttműködést fejlesztő folyamat
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	- egészségtudatosság fejlesztése, - egyéni felelősség növelése a kollektív cselekvésben
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg;	konkrét példa: Nádasd (Vas megye, Magyarország) általában: teljes település lakossága a lehatárolás kb. 5e főig, ennél nagyobb település esetén, településrészeket kell lehatárolni

Magyarországon vagy külföldön)	
A gyakorlat célcsoportja: (pl. univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	Teljes település lakossága (1350 fő) – fontos a felmérés előkészítésében, megvalósításában a különböző társadalmi csoportok reprezentatív jelenléte
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	A munka igényel egy központi helyszínt, ún. bázist, ami lehet közösségi színtér (kultúrház, könyvtár, iskola, ifiklub, stb.), de a munka a mindennapokban a családok otthonaiban, ill. intézményekben zajlik.
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	Közösségi tervezésnek nevezzük, ha a... - tervezési folyamatba már annak egészen korai szakaszában is ténylegesen bevonják az érintetteket; - tervező sokkal inkább a különböző tudásformák összehangolásáért felelős, nem a konkrét megoldások „megmondásáért”; - érvényesül az eljárási igazságosság, azaz nem zárunk ki senkit a döntés előkészítéséből laikusságára hivatkozva, aki érintett benne vagy, mert élvezi annak lehetséges hasznait, vagy viseli annak lehetséges költségeit. A közösségi alapú fejlesztő munka egyfajta mozgalomnak tekinthető. Következésképpen nem egyszerre mozgat meg tömegeket, hanem a cselekvők táguló körével dolgozik. Így kiemelt cél a cselekvők körének megtalálása és a lehető legszélesebb körre szervezése. A cselekvők <i>központi magja</i> a közösség véleményformálóiból áll össze, <i>szélesebb köre</i> pedig a fokozatosan körjük csoportosulókból. A közösségi felmérés folyamatát legegyszerűbben hét lépésben foglalhatjuk össze: 1. Mozgásokat kell létrehozni 2. Fel kell tárni a helyzetet 3. Fel kell mérni a közösség véleményét, késztetéseit, cselekvési potenciálját 4. Rangsorolni kell közösen a feladatokat – tervezni kell. 5. Közösségeket kell alakítani, képzéseket és különböző helyi tevékenységeket (projekteket) kell beindítani. 6. Meg kell keresni, és aktivizálni kell a belső és külső partnereket. 7. Meg kell szervezni a munka koordinálását Az előkészítés és a szakmai tervezés szintjei az alábbiak: <u>Kiindulási pont azonosítása:</u> Érdekek, érdekeltségek mentén (területi fókusz), érdeklődés, értékek mentén (célcsoport fókusz); <u>Érintettek bevonása (megszólítás, aktivizálás):</u> közösségi interjúk, azok feldolgozása; ötletbörzék, ötletfüzetek, előzetes (védett) véleménynyilvánítási körök; tervező találkozók; első közös cselekvések („ürügyrendezvény”) <u>Helyzetfeltárás, helyzetértékelés</u> közösségi módszerei: statisztikai adatok gyűjtése; helyi adatok gyűjtése: közösségi felmérés, erőforrás felmérések (emberi, természeti, épített, gazdasági, intézményi, stb. megközelítésben), tudástárak, tankatalógusok, értéktárak; vélemények gyűjtése; problémafa/

	célfelállítás közösen; szubjektív, közösségi, kapcsolati, mentális, stb. térképek készítése; közös gyűjtések: láda, füzet, hálaláda, stb. <u>Mérlegelés/közös tervezés:</u> Jövóműhely; Fókuszcsopord munkák; „világpresszó,” törzsasztal, kerekasztal; „Hozd a bögréd tervezd a jövőd”; Jövőképalkotás; szcenárió/forgatókönyv elemzés; gondolati térképek; közösségi szűrők kialakítása, stb. <u>Párbeszéd, együttműködés, kapcsolattartás módszerei:</u> párbeszédkörök; tanulókörök; kerek-asztalok; szomszédslági tanácsok, közösségi bizottságok; klubok, egy(esü)letek; levelezőlista, blog, web-lap; közösségi események: falunap szervezése: kórus-, táncscsoport-, színlátszó kör szervezés, egyesületek, egyletek alakítása, közösségi találkozó szervezése (idősek napja, Mikulás, farsang, stb.), civil-, vállalkozói fórumok, bálok szervezése; <u>Cselekvési terv közös kialakítása</u> <u>Megvalósítás,</u> a folyamatosan visszajelzések a folyamatról A közösségi munkát fontos, hogy folyamatsegítő/fejlesztő szerepű szakember támogassa. Szerepük lehet feltáró (embereket, adatokat, ismereteket, tárgyi emlékeket, történeteket, legendákat, helyi hőseket, helyi értékeket, stb.), lehet szervező (találkozókat, témafelvetéseket, beszélgetéseket, stb.); kezdeményező (saját „hatókörében”, azaz adott településen és/vagy saját érdeklődés mentén cselekvést tervez és megvalósítja azt).
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	- Karvalics Zoltán polgármester, Kovács János alpolgármester, Legáth Tibor képviselő, Mesterházi László képviselő, - Együtt Nádásdért Egyesület, Földes Tímea elnök - Szommer Mónika művelődési ház igazgató - Hétdombi Hírek szerkesztősége, Mesterházi László főszerkesztő - Közösségfejlesztők Egyesülete: Pósfay Péter és Peták Péter (közösségfejlesztők), Balázs Péter (építész, tervező)
A ígért gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	A közösségi felmérés alapján a következő 10 évre vonatkozó településfejlesztési tervet készítették, melynek előkészítésében magas volt a lakossági részvétel. Ezt 1994-ben tették először, majd 2006-ban értékelték és megismételték mindezt egy komplex településrendezési stratégia kíséretében. A módszer alkalmazásának fenntarthatóságát a nyilvánosság biztosítja, azaz hogy sokan vesznek részt a terv kialakításában, így sokan köteleződnék annak megvalósításában.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti	Alapvetően a egyéni elköteleződések sokaságára épít, ami a közösség cselekvési együttműködésének alapját adja. A mérlegelő és tervező munka része az egészségről való gondolkodás, az egészségfejlesztés egyéni és közösségi szükségleteinek azonosítása, a változáshoz cselekvési terv,

tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	közösségi támogatás kidolgozása
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	Akkor részben járul hozzá egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez, amennyire ez a téma a közösségi felmérés témái közé kerül, valamint amennyire képes a folyamatot segítő csoport előidézni a helyi közösség diverz bevonását.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	nem releváns
A gyakorlat után-követésének megvalósulása: (történt-e után-követés, ha igen, milyen formában)	Nádasd község esetében az 1994-es felmérést és az azt követő tevékenységeket 2006-ban értékelték és újra terveztek a következő öt évre. Általában is elmondható ennek a forgatókönyvnek az alkalmazása: bevonás → helyzetfeltárás → mérlegelés/tervezés → cselekvések → megvalósítás → értékelés / újratervezés

ÁLLAMI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI
ÉS TISZTIORVOSI SZOLGÁLAT

ÍGÉRETES GYAKORLAT 11.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 13.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

Az emlődagánat évente több mint kétezer áldozatot követel, amivel Magyarországon a vezető női halálozási okok között szerepel. A magas számok ellenére a magyar nők részvétele az ÁNTSZ által szervezett hivatalos emlő-szűrésen kb. 40 %, ami meglehetősen alacsonynak tekinthető.

Magyarországon is azonosítható az egyenlőtlenség a férfiak és a nők születéskor várható élettartama között, továbbá, a szegények és a jómódúak, az ország keleti és nyugati részén élők, a vidéken és a nagyvárosban élők élettartama között. A roma közösségek hazai demográfiai szerkezete eltér a többségi társadalométól: termékenyebb, fiatalabb a korösszetétele és magasabb a haladósága. A Magyarországon élő roma közösségek tagjainak születéskor várható élettartama kb. 7–10 évvel rövidebb a többségi társadalomba tartozó állampolgárok születéskor várható élettartamánál, vélt és valós egészségi állapotuk lényegesen rosszabb. Rákos megbetegedések és agyi keringészavarok terén a romák kétszeresen felülreprezentáltak; a roma nők daganatos mortalitása pedig 1,5-szerese a férfiakénak. „A 19 éves kor feletti roma népesség 66,3%-a szenved valamilyen betegségben, 16,1%-a egyenél több betegségben, illetve 23% egyszerre három vagy több betegségben.”¹

Ezen egyenlőtlenségek mögött társadalmi, gazdasági, környezeti és kulturális különbségek állnak, amelyeknek jelentős része méltánytalan². A méltánytalan különbségek csökkentése nem csupán emberi jogi, humanisztikus feladata egy társadalomnak és kormányzatnak, hanem gazdasági érdeke is.

Éppen ezért kiemelt kérdésként kezelhető a roma közösségek egészségi állapotának kezelésére, a romák egészségesélyeinek javítására irányuló kezdeményezések. Mely kapcsán joggal merül fel, hogy a probléma etnikai alapú, vagy inkább a szegénység élethelyzetével függ össze?

A Marcia Presky Női Egészségmegőrző Program 2006-ban indult legfőbb célja a mellrák elleni küzdelem, a nők minél szélesebb körű tájékoztatása, illetve az érintettek minél hatékonyabb támogatása felvilágosító előadásokkal, kiadványokkal, szakemberekkel való konzultáció biztosításával, önszervező csoportok szervezésével. Munkájuk fókuszában hátrányos helyzetű – szegregált – területeken helyi roma női közösségek szervezése áll, akik mintaadók lesznek környezetükben és elérhetőek az egészségmegőrző programok számára.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Susan G. Komen for the Cure American Jewish Joint Distribution Committee
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	MAZS Alapítvány
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	civil, egyházi

¹ Delphoi Consulting: A szegénység csapdájában, 2004

² Méltánytalanoknak nevezzük azt a különbséget, amely „az adott időbeni és társadalmi kontextusban nem szükségszerű, és csökkenthető, vagy megszüntethető” In: Az egészségi egyenlőtlenségek csökkentése, Országos Egészségfejlesztési Intézet

Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	magánadomány
Megvalósítás ideje, időtartama:	2007. óta folyamatos
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, a gyakorlat megvalósításának becsült forrás-igénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)	Jó Marianna: Egyenlő eséllyel a rák ellen. Roma halandóság, szűrés és képessé tétel. Parola 2012/2 http://www.mellrakellen.hu/mellrakellen/egyenlo_esellyel_rak_ellen.html

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Marcia Presky Női Egészségmegőrző Program „Egyenlő eséllyel a rák ellen”
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	„Egyenlő eséllyel a rák ellen”
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	rendszerszintű szervezett beavatkozás (szűrő-programok, képzés-sorozat, közösségépítés)
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	egészségmegőrzés, szűrővizsgálatokon való részvétel fokozása, egészség-magatartás minta
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	egy adott településrészen valósul meg a program, az ország több településén párhuzamosan

A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	A program elsősorban azokat a településeket kereste/keresi fel, ahol országosan is magas a roma lakosság aránya, a halva születések száma, rövidebb a várható életkor, a megszüntetett uránbányászat vagy a multinacionális cégek visszavonulása miatt általános a munkanélküliség, ahol a háziorvos csak kéthetente jár ki, vagy éppen a megyeszékhelyre való közlekedés is nehézségekbe ütközik.
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	települési közösségi színterek
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	Előkészítés: - szakmai háttérkidolgozása (szakértői elköteleződés, programtervek, partnerségek, stb.) - helyi partnerek, szervezetek, tekintélyszemélyek megtalálása, akik a helyi közösség számára hitelesek, például gyakrabban roma civil szervezetek, helyi CKÖ-k, védőnők, ritkábban önkormányzatok - települési kapcsolatok kialakítása meghatározó roma nőkkel, mert a program partnerségben, a helyi igényeknek megfelelő koncepció alapján működik, nagymértékben támaszkodva a kulturális szokásokra, a települések erősségeire, specialitásaira, erőforrásaira. Megvalósítás: - roma női egészségklubok szervezése, melyek alapvetően életvezetés fókuszúak, de a helyiek igénye szerint alakíthatóak tartalmában, formájában; - lakossági bevonással helyi egészségnapok szervezése, melyeken közvetlenül elérhetőek szűrő és felvilágosító szolgáltatások, valamint melyeken keresztül megalapozható a bizalom, utazással járó további vizsgálatokon való részvételre; Eredmények: öt év alatt 45 vidéki emlőszűrő és felvilágosító rendezvény, kb. 5 500 mammográfiás és 15 000 egyéb szűrés kb. 17 000 ember részvételével, több mint 100 helyi partnerrel együttműködésben.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	védőnők, háziorvosok, nőgyógyászok és más szakorvosok, szociális munkások, közösségfejlesztők, jogvédők
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznek-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	A közvetlen beavatkozási szint mellett, szükség van rendszerszintű változtatásokra, hogy legyen az ilyen közösségeknek intézményi szintű bekapcsolódási lehetőségük.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A program alapvető célja az egészségtudatosság növelése egyéni és a közösségre vetítetten egyaránt. Női generációs tanulás.

Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	A szűrések helybe vitele és a vizsgálati bizalom megalapozása alapvetően járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségekben való elmozduláshoz.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	A környezeti mcs. szakértői szerint igen, kifejezett figyelmet fordít rá, tekintetbe veszi.
A gyakorlat után-követésének megvalósulása: (történt-e után-követés, ha igen, milyen formában)	A megvalósító szervezet megbízásából folyamatosak a nyomon követések és a tapasztalatok beépítése a kezdeményező programba. Az után követés, változást leginkább empowerment (résztevők képessé válásában) szintjén azonosítottak.

ÍGÉRETES GYAKORLAT 14.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

Az idősök 43%-a társadalmi elszigeteltségben él, ami közvetlen kapcsolatba hozható a magánnyal és depresszióval, így a mentális és fizikai leépüléssel is. A 65 év felettiek száma az elkövetkező 25 évben várhatóan megduplázódik – a Providence Mount St. Vincent Idősek otthona ezekre a problémákra keresett választ amikor egyfajta hidat épített két vagy több generációnyi távolságra levő, bizonyos szempontból hasonló felügylettel működő intézmény embercsoportjai (kisgyermek és idősök) közé. A találkozások, a párbeszéd lehetősége, a másokra való rácsodálkozás és az együttlét öröme mindkét csoportnak valódi épülést, gazdagodást hozott; a gyakorlat átvétele segíthet az időskori elszigetelődés és az ezzel járó leépülés megakadályozásában, csökkentésében.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Providence Mount St. Vincent Idősek otthona - The Intergenerational Learning Center, Seattle
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	egyházi (Sisters of Providence és Providence Health & Services – katolikus egészségügyi szervezet)
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	egyházi
Megvalósítás ideje, időtartama:	kb. 2010 óta, folyamatosan
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)	a Providence Mount St. Vincent Otthon honlapja: http://washington.providence.org/senior-care/mount-st-vincent/services/child-care/ Present Perfect – a készülő dokumentumfilm honlapja: http://www.presentperfectfilm.com Present Perfect: A documentary film (POST PRODUCTION) – in: kickstarter.com, https://www.kickstarter.com/projects/1246023967/present-perfect-a-documentary-film-post-production# Tiare Dunlap: Preschool Opens Inside Retirement Home Causing Elderly Residents to 'Come Alive' – in: People.com, 2015 június,

<http://people.com/celebrity/preschool-opens-inside-seattle-retirement-home/>

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	The Intergenerational Learning Center (Generációközi oktatóközpont) a Providence Mount St. Vincent Idősek Otthonában
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	The Intergenerational Learning Center
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	idős- és gyermek-gondozás
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	generációközi kapcsolatok, önértékelés fejlesztése, fizikai és szellemi aktivitás serkentése, megváltozott képességűek elfogadása, félelmek legyőzése
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	egy idősek-otthonában: Seattle (Washington, USA)
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	idősek és óvodások
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	közösségi, intergenerációs
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	A seattle-i idősek otthonának koncepciója egyszerű: az otthon 400 idős lakójának a hét öt napján a párbeszéd: a találkozás lehetőségét kínálják fel óvodásokkal. Az interakciók és azok eredményei innen szinte spontán és öngerjesztő módon alakulnak – ahogy a hely honlapja fogalmaz*: „A Intergenerational Learning Center a gyerekeknek a következőt kínálja: • az öregedés folyamatának megismerése • sérült emberek elfogadása • együttlét két vagy három generációnyival idősebb emberekkel • egy nagyobb család részévé válni • legyőzni a felnőttekkel kapcsolatos félelmeket • feltétel nélküli és korlátlan szeretetet és figyelmet adni és kapni

	ezen túlmenően a lakók és a program résztvevői profitálnak: • egész napos interakciók a gyerekekkel • testmozgás a gyerekekkel való játék közben • játék, nevetés és a gyerekek által az otthonban megjelenített öröm megélése • az önértékelés megújult érzése • a tudásátadás lehetősége • példakép-szerep lehetősége *az Otthon honlapjáról: http://washington.providence.org/senior-care/mount-st-vincent/services/child-care/
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	pedagógusok, egészségügyi szakemberek, pszichológusok,
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznek-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	<i>„A több generációs kapcsolatokban felnövő gyerekek kiterjedtebb szociális készségekkel rendelkeznek, jobb iskolai előmenetelük várható, kisebb a kábítószeres függés kialakulása és nő a stabilitásérzékük”</i> (Dr. David Lipschitz: Intergenerational Relationships Benefit All Involved, Lifelong Health, 2007)
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A kialakuló egyéni és közösségi kapcsolatok, a gyerekekkel a <i>jelen</i> közös és hangsúlyos megélése az idők önértékelését, helyzetük elfogadását és pozitív értékelését javítja, a megóvás és előremozdítás fontosságának érzését erősíti.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	Az elszigeteltségből a sok és sokféle interakcióra lehetőséget adó világba való kilépés, a közösség kialakulása és megerősödése az önértékelést és az egymásra-figyelést, azaz egy egyén és a közösség „önvédelmét” is erősíti.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	A program minden érintett számára igazi nyertes-nyertes szituáció.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	Az Otthonról készülő <i>Present Perfect</i> című (közösségi finanszírozású) dokumentumfilm és az ennek nyomán született újságcikkek folyamatosan számolnak be a kezdeményezés erejéről és sikeréről; <i>(Érdemes megjegyezni, hogy a gyakorlat és annak sikere milyen mértékben szólította meg a közvéleményt: a dokumentumfilmhez szükséges pénzt az alkotók közösségi finanszírozással gyűjtötték össze, ami nemhogy elérte, de meg is duplázta a célként kitűzött összeget (50 000 dollár, kickstarter); a film idegennyelvű feliratainak elkészítésére sok önkéntes jelentkezett.)</i>

ÍGÉRETES GYAKORLAT 15.

A helyi nyilvánosság egy település, városrész (a közügyekről szóló) nyilvános kommunikációja. Mindaz, amit az emberek egymás között beszélnek nyilvános tereken és alkalmakon, illetve a virtuális térben, valamint amit az önkormányzat és az intézmények kommunikálnak az emberek felé hivatalos fórumokon, de leginkább a helyi tömegkommunikáció csatornáin.

A nyilvánosság nem csupán információk egymás közti és oda-vissza áramlása. A nyilvánosság ezen információk feldolgozása, megvitatása és további kommunikációja.

A lelki egészség at egész település, településrész ügye, ezért fontos, hogy a lehető legtöbb bevonódjanak a lelki egyességgel kapcsolatos ügyek megvitatásába, a különféle cselekvések hírének és az elért eredmények terjesztésébe.

Ennek egyik módja az alább ismertetett Helyi nyilvánosság műhely.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	Közösségfejlesztők Egyesülete
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	civil
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	önkormányzati
Megvalósítás ideje, időtartama:	2014-2016
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)	http://kofe.hu/szakmai-tevekenyseg/futo-programok/hegyvidek60/76-szolidaris-szomszedsag-a-hegyvideken

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Nyilvánosság műhely
Rövid elnevezése:	

(A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	együttműködés, médiafelület
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	Önkéntes tudósítókából álló alkotóműhely létrehozása, amely nyilvánvalóvá teszi, hogy a helyi nyilvánosság egy olyan kommunikációs tér, ahol a település fontos problémáit, azok megoldásait, a település jelenét és jövőjét vitathatják meg az ott élő emberek, csoportok, szervezetek és intézmények.
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	Budapest Főváros XII. kerület
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	A megvalósult gyakorlat egy fejlesztőmunka része volt, de az eredményei általánosíthatók és más konkrét helyzetben is alkalmazhatók. A <u>közösségfejlesztő program</u> célja a kerület alsó részén élő idősök öntevékenységének, önszerveződésének támogatása, ezáltal a szomszédsági kapcsolatok erősítése, közösségek létrehozása, és az egész kerület <u>helyi nyilvánosságának</u> fejlesztése.
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	A település közösségi terei valamint valóságos és virtuális médiumai.
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	Amikor egy közösségfejlesztő programban a helyi nyilvánosságot fejlesztik, akkor • kapcsolatokat építenek a helyi lakosok között, amely által jobban tudnak terjedni az információk, • fórumokat hoznak létre (alkalmakat és felületeket) az információk megjelenítésére és megvitatására, amelyeken az emberek megtapasztalhatják, hogy az egyéni ügyek valójában másokat is érintő, ezáltal közös ügyek. A közös ügyekből pedig akár közös cselekvés is elindulhat. • önkénteseket képeznek, akik képesek arra (és ezt feladatuknak is tekintik), hogy az információkat a lakosok számára személyre szabottan közvetítsék – a lakossági információkat pedig a megfelelő helyre „becsatornázzák”, mindezt nem csak a személyes

	kommunikációban teszik, hanem az általuk hozzáférhető más felületeken is – ezen, felületek kialakítása és működtetése is a program része.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	A megvalósítás irányításában néhány közösségfejlesztő és médiához értő szakember vett részt, akik a nagyszámú önkéntest segítették.
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznek-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	A fejlesztés „végén”, kialakított folyamatok segítségét és a további fejlesztését Hegyvidéki Kulturális Szalon veszi át. Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy egy ilyen fejlesztésnek az a célja, hogy egy „véget nem érő” folyamat induljon be.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A gyakorlat célja, hogy növelje a településen élők öntevékenységét a számukra fontos kérdésekben és mivel a lelki egészség az egyének és a közösségek elemi érdeke a jól kiépített helyi nyilvánosság automatikusan maga után vonja a közösség erejének, az ott élők tettekkészségének növekedését.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	A program minden szempontból segíti az esélyegyenlőség kialakulását.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	A program alapja a szabad vélemény nyilvánítás, ami alkotmányos jog ezért minden szereplő számára elfogadható.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	

ÍGÉRETES GYAKORLAT 16.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

A Miutcánk.hu a felgyorsult urbanizáció közösségeinkre tett negatív hatásaira adott korszerű, hatékony válasz: olyan lokális **közösségi oldal és közösségépítő platform**, amivel a résztvevők könnyedén megismerhetik a környezetükben élőket és felismerhetik a jó szomszédságban rejlő lehetőségeket – a közösség célja a hazai megerősödés után a külföldi terjeszkedés.

A platform bemutatkozásából: „A széleskörű internethasználatnak és felpörgetett életstílusunknak köszönhetően a szomszédok mára teljesen elidegenedtek egymástól. Kommunikációnk elhalványult, nehezen nyitunk a másik felé, alig szólítjuk meg a másikat az utcán, a lépcsőházban. A Miutcánk.hu segítségével a visszajára fordíthatjuk ezt a folyamatot és könnyedén kialakíthatunk új szomszédi kapcsolatokat.

Korunk másik nagy problémája a mérhetetlen **pazarlás és az ebből származó környezetszennyezés**. Célunk egy olyan kommunikációs felület létrehozása, ahol könnyedén lehet időt, pénzt és energiát spórolni egymással - egymásnak. Mindezt úgy, hogy közben **a közösség erejével** a környezetünkre is pozitív hatást gyakorlunk.”

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Miutcánk.hu (Szabó Dávid a projekt ötletgazdája)
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	civil szervezet
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	adományok, pályázatok, reklám
Megvalósítás ideje, időtartama:	alapítás: 2013. október 4.
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt)	(nincs adat, de a forrásigény minimális: holnap fenntartás és üzemeltetés, szoftverfejlesztés)

költségvetésének összege)	
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala, szakirodalmi hivatkozás)	http://miutcank.hu Újabb ígéretes start up az élhetőbb közösségekért - Mi Utcánk.hu – We Love Budapest, 2014. január 17. - http://welovebudapest.com/uzletek.szolgaltatasok/ujabb.igeretes.start.up.az.elhetőbb.közösségekért.mi.utcank.hu Lenovo Motivátor nagydíj-eredményhirdetés – Tőzsdefórum, 2013 december - http://www.tozsdeforum.hu/extra/tech-tudomany/lenovo-motivator-nagydij-eredményhirdetes-25248.html

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Miutcánk – lokális közösségi oldal
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	Miutcánk
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	a virtuális térben szerveződő, valós emberi interakciókat (segítségeket, cseréket, találkozásokat, programokat, stb) katalizáló közösség.
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	helyi kapcsolatok kialakulása/erősödése, az elidegenedés csökkentése, a kapcsolódások és így a felelősségérzet növelése, a pazarlás (környezetszennyezés) csökkentése,
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	Magyarország (későbbi tervek között a nemzetközi nyitás)
A gyakorlat célcsoportja: (pl. univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	univerzális – egymás közelében élők, potenciális szomszédok
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	közösségi
A kezdeményezés módszertanának,	a <i>Miutcánk</i> a virtuális tér hatékony eszközeit használja fel nagyon is való emberi kapcsolatok, közösségek kialakításához és megerősödéséhez:

eredményeinek rövid bemutatása	keretet biztosít az eltűnőfélben levő emberi kapcsolatok létrehozásához és azok megerősödéséhez. Közösségi programok (kirándulás, piknik) is gazdagítják a közösségi életet.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	webfejlesztő, partnerkapcsolati felelős, sales-menedzser
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznek-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	a platform <i>keretet</i> biztosít a potenciális közösségek önszerveződésének, olyan infrastruktúrát, aminek fenntartásával folyamat spontánná és önfenntartóvá válik.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A platform a – tágan értelmezett – környezetünk felismerésére, az ahhoz való sokvegyértékű kapcsolódásra sarkall úgy, hogy a virtuális világból kiindulva (annak eszközszerével) valós emberi interakciókat, közösségeket hoz létre.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	fokozottan – hiszen a platform fő üzenete a másik felé való nyitás, a másik segítése
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	igen – a kezdeményezés célja de egyben eszköze is a párbeszéd, amire építve az egyén (újra) egy közösség részének érezheti magát, erősíti a felelősségérzet, a biztonság, a hovatartozás érzését; a közösség egyik fontos célkitűzése (a fenti eszközökkel) a pazarlás visszafogásával a környezetszennyezés csökkentése is;
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	Lenovo Motivátor Nagydíj, 2013. december facebook: 13 977 követő (2017 január)

ÍGÉRETES GYAKORLAT 17.

Indoklás: miért tartjuk hasznosnak az adott tevékenységet, beavatkozást, beavatkozás típust (mire reagál)

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Tabán Integrációs Programja 2004 óta működik Monoron, az együttgondolkodásba 2012 tavaszán kapcsolódtak be fiatal építésszek. A városközpont közelében jellemzően fiatal felnőttekből és gyerekekből álló közösség él – a legégetőbb probléma nyilvánvalóan a lakhatás kérdése, a hely sajátosságainak felismerésével konkrét beavatkozások helyett **kis lépésekkel megvalósuló építészeti stratégia** kialakításába kezdtek (ennek részeként egyetemi feladatok készültek, kísérletezve a majdani beavatkozások lehetőségeivel, a vizsgált javaslatok: közösségi ház (felnőttképzés), műhelyépület (női foglalkoztatás), sportpálya (szabadidő, közösség)).

Két év kutatás után **egy kis épület közös felépítése** mellett döntöttek: a megvalósult monori biobrikettszáritó egy néhány négyzetméteres téglapépület – elsősorban és közvetlenül a környéken (a Tabán városrészben) mélyszegénységben élők fűtőanyagának előállításához biztosít infrastruktúrát. Közvetett módon azonban jóval sokrétűbb a hatása: a **részvétel** hangsúlyozásával eszközt ad a helyiek kezébe az öngondoskodás kialakulása és megerősödése érdekében, a **közös építés** során nem csak a közösség épített, de maga a közösség is épült: az **egyetemisták nyári önkéntes munkájához** idővel a helyiek is csatlakoztak, az elfogadott külső segítség helyett a „tenni magunkért” élményének köszönhetően egyénként (de közösségként is) nőtt az önértékelésük.

A program az építésben résztvevő építészhallgatóknak is nagyon fontos tapasztalat, a beszámolóik szerint életre szóló élmény: szakmai, közösségi, emberi szempontból.

(A biobrikett programot a Legacy Foundation dolgozta ki a fejlődő országok számára, Magyarországon Feldmár Nóra ipari ökológus és az Igazgyöngy Alapítvány alkalmazta először ezt a programot a Hajdú-Bihar megyei Toldon. A kézi technológia lényege, hogy mezőgazdasági és faipari hulladékok felhasználásával, tüzelésre alkalmas briketteket lehet készíteni helyben, nagyon alacsony költséggel.)

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	BME Építőművészeti Doktori Iskola, BME Középülettervezési Tanszék (Kemes Balázs, Fazekas Katalin, Fejérdy Péter és Oroszlány Miklós) – Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	civil, egyetemi, egyházi
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	alapítványi (Fulbright, Alumni Engagment Innovation Fund 2013), támogatások, adományok
Megvalósítás ideje, időtartama:	2012-2014 (az építkezés), a brikettgyártás lehetősége 2014 óta folyamatos;
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának	

becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonal, szakirodalmi hivatkozás)	Biobrikett szárító - Monor építőtábor (a Magyar Építőművészek Szövetsége székházában rendezett kiállítás katalógusa, kiadó: Fazekas Katalin, Oroszlány Miklós, 2014 december) online elérés: https://issuu.com/katalinfazekas/docs/biobrikett_konyv_hu facebook oldal: https://www.facebook.com/epitotabor2014monor Kemes Balázs: A monori biobrikett szárító – in: Építészfórum, 2015. július 27., http://epiteszforum.hu/a-monori-biobrikett-szarito Marosi Bálint: Hiedelem-építők – in: Régi-új Magyar Építőművészet, 2016/5, p. 44. (rövidítve: http://meonline.hu/archivum/hiedelem-epitok/)

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	A monori biobrikett szárító
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantáziánév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	monori biobrikett szárító
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	építkezés;
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	infrastruktúra-építés, közösségépítés, az öngondoskodás erősítése

A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	Monor, Tabán telep
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	közvetlenül: a Tabán lakói (108 felnőtt, átlagéletkor 37 év, 143 gyermek) közvetetten: Monor lakói, egyetemi hallgatók, egyetemi oktatók/építészek,
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	közösségi
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	A nehéz életkörülmények között élő tabániak problémáival 2004 óta foglalkozik a Máltai Szeretetszolgálat, akik a Középülettervezési tanszék fiatal építészeitől kértek segítséget. A 2012-ben induló együttműködés alapja az intenzív párbeszéd volt: a helyi viszonyok feltérképezése, a környezet minél pontosabb megismerése, a lehetőségek számbavétele – ezeknek a beszélgetéseknek lett az eredménye a 2012-ben elinduló és 2014-re (egyelőre) befejeződő építkezés. A nagyon egyszerű anyagokból megvalósult kis ház fűtőanyag: a biobrikett önerős előállítására és azok tárolására biztosít helyet. A szerény megjelenésű épület lassan két éves működése igazolja vissza a folyamatot: a megfelelő irányba lejtő tető, a ki- és beszellőző nyílások az épület egészét friss levegővel átöblítő rendszere, az esővízgyűjtés megoldása mind a gond nélküli működést és a gazdaságos megépíthetőséget célozta. A szervezők számára már az indulásnál világossá vált, hogy a helyiek csak azt fogadják be, amivel azonosulni tudnak, ami az ő nyelvükön szól. Ezért volt fontos nem csak a megfelelő funkcióra való rátalálás, az egyszerű, reálisan megvalósítható építésmód, hanem az építésre szánt viszonylag hosszú idő és annak közösségi levezénylése. A szomszédság számára igazi példává vált az egyetemisták önkéntes munkája, amihez aztán egyre nagyobb számban ők is csatlakoztak. Ez a fajta jelenlét ad lehetőséget arra, hogy a telep lakóit újra közösséggé formálja, az egymásmelletti életet együttlétté, a segélyre, mindenkor külső támaszra való várakozást a tenni akarás hitévé.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	építész (és szaktervezők: gépész, statikus), szociális munkás, ipari ökológus
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	a program elsősorban erre a változásra épít: a helyiek beszámolója szerint a helyiek az első év bizonytalanságai után egyre inkább ismerik fel a kis épületet mint lehetőséget, egyre inkább használják az öngondoskodás eszközeként, de pozitív jelek figyelhetők meg az épület és környezetének rendben tartásában is.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást	A gyakorlat fontos eleme hogy nem passzív befogadóként, de aktív résztvevőként tekint a helyiekre, nem csupán lehetővé teszi, de egyenesen számít a részvételre, a tevékenységre – kis lépés, de az itt elinduló öngondoskodás és a lehetőség felismerése, a közös munkálkodás (korábban: részvétel a közös építésben) alapja lehet a felelősségérzet, az erősebb közösségi érzés kialakulásának és megerősödésének: a hely továbbélésének.

gyakoroljanak	
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	A gyakorlat esélyt ad a tabániaknak – azzal hogy nem segítyt, de eszközt ad a kezükbe a körülményeik jobbá tételéhez.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	igen.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	Think Global - Build Social – a kezdeményezés helyet kapott a Goethe intézet szervezésében megrendezett nemzetközi kiállítás magyar szekciójában. A kis épület megjelenítette szemlélet hatással van a település ön- és jövőképe alakulásában is, a szabályozási terv kapcsán kialakuló diskurzusok az egyetem oktatóinak meghívásával zajlanak, a telep lakóépületeinek távlati fejlesztésére egyetemi terv készült (Soltész László: Otthon a telepen, diplomaterv, 2015, BME Építész kar)

ÍGÉRETES GYAKORLAT 18.

A mélyszegénységben élő háztartások bevételi forrásainak túlnyomó része szociális transzferekből származik, messze nem éri el a létminimum biztosításához szükséges jövedelmet és az utóbbi években szisztematikusan csökken. A pénzügyi krízishelyzetek kialakulását számos tényező segíti elő: a létminimumot sem fedező bevételek mellett a megtakarítási lehetőségek nyilvánvaló hiánya, a kistelepülések helyzetéből adódó beszerzési költségek átlagot meghaladó szintje, a közüzemi tartozásokból eredő eladósodás, a legális, banki szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya és az uzsora, valamint a pénzügyi tudatosság, tervezés mindennapi gyakorlatának hiánya.

A mélyszegénységben élők számára - legalábbis elvileg - elérhetőek egyes szociális szolgáltatások és támogatásformák, amelyek azonban a legtöbb esetben nem tudják hatékonyan kezelni a családok szociális krízishelyzeteit, megelőzni a háztartások gazdálkodási egyensúlyának felborulását, az eladósodást.

A képzés ismeretanyagában és eszköztárában jelentősen eltér a szociális törvényben szabályozott adósságkezelési szolgáltatás keretében végzett szociális munkától, mivel a mélyszegénységben élő családok nem felelnek meg a hagyományos adósságkezelési szolgáltatás feltételeinek, illetve azokkal az eszközökkel problémáik nem kezelhetők.

A képzés az egyéni és családi esetkezelés eszköztárát ötvözi gazdasági, jogi, lakás- és háztartásgazdálkodási, pénzügyi ismeretekkel valamint közösségi eszközökkel, amelyek segítségével a segítő szakemberek hatékonyan támogathatják ezeket a családokat és közösségeket.

A szegénységben élő családok pénzügyi stabilitásának veszélyeztetésében a lakhatás biztonsága illetve a lakhatással összefüggő költségek magas aránya különösen jelentős, ezért a képzésben hangsúlyos szerepet kapnak azok az ismeretek és eszközök, amelyekkel a szakemberek képessé válnak a lakhatás biztonságának támogatására, a tulajdonviszonyok, a közüzemi szolgáltatókkal való szerződéses viszonyok rendezésére.

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	Közösségfejlesztők Egyesülete
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	
Megvalósító szervezet típusa: <i>(civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)</i>	civil
Finanszírozás típusa: <i>(belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)</i>	projektfinanszírozás, Községi felzárkóztatás a mélyszegénységben élők integrációjáért program szakmai koordinációja TAMOP 5.1.3.-09/1. program
Megvalósítás ideje, időtartama:	
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye <i>(amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)</i>	

A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala, szakirodalmi hivatkozás)	http://melyszegenysegy.hu
---	---

Az ígéretek gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Adósságcsapdák és lehetséges megoldások - képzés
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve hogyan a további pontokban utalnak rá.)	
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédeszköz, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	képzés
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e): (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	A szegénységben élő egyének és a családok gazdasági helyzetének javítása.
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	
A gyakorlat célcsoportja: (pl. univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	A képzési program elsődleges célcsoportja a mélyszegénységben élőkkel dolgozó szakemberek, illetve a szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos döntésekért felelős települési, kistérségi döntéshozók. A résztvevőkkel kapcsolatos képzési feltétel középfokú végzettség.
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	közösségi
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	A képzés révén a szakemberek képessé válnak arra, hogy a szegénységben élő családok pénzügyi helyzetét, családi gazdálkodását áttekinthessék, a gazdálkodás pénzügyi egyensúlyát veszélyeztető tényezőket felismerjék, a családokat hatékonyan tudják támogatni a pénzügyi helyzetük egyensúlyának helyreállításában. A képzés hangsúlyos elemei a családok pénzügyi helyzetének feltárása, a gazdálkodás egyensúlyának felbomlásához vezető

	problémák és okok elemzése, egyéni, családi és közösségi eszközök megismertetése, a beavatkozások eredményeinek mérése és megismertetése a döntéshozókkal, valamint a szakmaközi együttműködések kialakítása.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	szociális szakemberek, pedagógusok, közalkalmazottal
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznék-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	A képzésben részt vett szakemberek a megszerzett tudással folyamatosan támogathatják a környezetükben élő anyagi problémákkal küzdőket.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A képzés kifejezett célja, hogy a résztvevők a napi munkájuk során hozzájuk fordulókat segítsék abban, hogy tegyenek meg mindent helyzetük javítására, melynek eredménye a biztonságérzet és a lelki egészség javulása.
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	A képzésben résztvevők által támogatott kilátástalannak látszó helyzetben élők cselekvővé válhatnak, ami minden szempontból növeli esélyeiket szinte az élet minden területén.
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	

ÍGÉRETES GYAKORLAT 19.

A javasolt gyakorlat az alábbi internetes szolgáltatás használata a településen.

„A fejlett világ nagy része ma szupermarketekből szerzi be az élelmiszerek jelentős részét, ezért többnyire mesterségesen érlelt, tartósított ételt fogyaszt. Ezt felismerve, világszerte a vásárlók egyre növekvő részének lenne igénye egészséges élelmiszerekre, elfogadható áron, de nem tudják hol keressék, mi van éppen és mennyiért ami a környékükön is beszerezhető.

Mindeközben a minőségi élelmiszereket előállító kistermelők nem tudnak versenyezni a tömegtermelt élelmiszerek dömping áraival, nehezen felelnek meg a kereskedelmi láncok elvárásainak, így nem tudnak bekerülni a boltok polcaira.

A 30km.hu portál és a 30km mobil alkalmazás működésének két célja van:

- egyrészt a teljes magyar lakosságnak lehetősége legyen helyben termelt vagy készített egészséges, friss magyar élelmiszerhez jutni - versenyképes áron;
- másrészt a kistermelőket nagyobb, hosszútávon kiszámíthatóbb piachoz juttatni.

Segíts Te is, hogy minél gazdagabb legyen a kínálat, ajánl nekünk termelőket akik még nincsenek fent a rendszerben, de szívesen vásárolnál tőlük: hello@30km.hu

Fontos a véleményed! Kérünk oszd meg velünk és a közösséggel is, milyen tapasztalataid voltak az egyes termelőkkel, legyen az jó vagy rossz. Szavazhatsz rájuk csillagok adásával és véleményt is írhatasz róluk a termelők adatlapjain.”

Kezdeményező és megvalósító szervezet adatai

Kezdeményező szervezet neve:	30 km.hu Informatikai Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság
Megvalósító szervezet neve: (amennyiben más, mint a kezdeményező szervezet)	
Megvalósító szervezet típusa: (civil, szakmai, állami, egyházi, versenyszféra, stb.)	vállalkozás
Finanszírozás típusa: (belső erőforrás, állami normatíva, állami célzott támogatás, projektforrás, egyéb)	A rendszert az Új Széchenyi Terv finanszírozással hozták létre
Megvalósítás ideje, időtartama:	2014-től folyamatos
A gyakorlat megvalósítására rendelkezésre álló forrás, A gyakorlat megvalósításának becsült forrásigénye (amennyiben publikus az adat, pl. a projekt költségvetésének összege)	A gyakorlat alkalmazása, azaz, hogy egyre többen tudjanak a rendszerről és legyen igényük használni azt, egyszerű marketingmunkára van szükség. A szóbeszédén kívül szükség van arra, hogy a lehető legtöbb médiumban, az egyszerű hirdetésen kívül mutassák be a rendszer használatának előnyeit is.
A gyakorlat elérésének helye: (weblap elérési útvonala,	http://30km.hu

szakirodalmi hivatkozás)	
--------------------------	--

Az ígéretes gyakorlat adatai

A gyakorlat elnevezése:	Minőségi élelmiszerek közvetlenül , a helyi termelőktől! - 30km
Rövid elnevezése: (A gyakorlat azonosítására szolgáló fantázianév, rövidítés, illetve ahogyan a további pontokban utalnak rá.)	30km
A gyakorlat típusa: (program, esemény, képzés, tanulmány, segédanyag, együttműködés, honlap, médiafelület, fórum, egyéb)	honlapon megvalósuló ingyenes szolgáltatás használata
A gyakorlat témakörei, hatásterület(e)i: (pl. lelki egészség fejlesztése, bántalmazás és erőszak megelőzés, szenvedélybetegséghez vezető út megelőzése)	Az egészséges táplálkozás támogatása valamint a fogyasztók és a termelők közötti kapcsolat és a helyi identitás erősítése.
A gyakorlat lokalizáltsága: (pl.: egy adott településen, járásban, vagy megyei, illetve országos szinten valósult meg; Magyarországon vagy külföldön)	A 30km.hu rendszer bárhol használható az országban a helyi termelők bárholonnan feltölthetik az árúkat és bárki, bárholonnan lehet vásárló. A vásárlónak a tőle maximum 30 km-re található árúkat mutatja csak a találati oldalon
A gyakorlat célcsoportja: (pl.univerzális, célzott – konkrétan milyen célcsoport)	univerzális
A gyakorlat fő színtere: (pl. közösségi, iskolai, munkahelyi)	A gyakorlat egyik színtere az internetes szolgáltatás, másik színtere pedig a települések és azok 30 km-es körzete.
A kezdeményezés módszertanának, eredményeinek rövid bemutatása	A gyakorlat tartalma az, hogy a lehető legtöbb felhasználója legyen egy adott körzetben a rendszernek. Az gazdának, kézműves termékek előállítóinak elemi érdekük, hogy több vásárlójuk legyen ezért számukra általában egy értesítés is elég a belépéshez és ha azt tapasztalják, hogy valóban több vevőjük lesz, folyamatosan használni fogják a rendszert. A vásárlók esetében nem ilyen egyszerű a helyzet. Egyrészt azért mert ha az árú nem is drágább mint a nagy áruházakban, több energiába és nemegyszer többletköltségbe kerül az, hogy nem lehet minden szükséges árút egy helyen megvásárolni. A vásárlók beszerző csoportokat alakítva és a szállítást egymás

	közt felosztva csökkentik az egy főre eső költségeket, amit a rendszer is támogat.
A gyakorlat megvalósításába bevont szakemberek	A gyakorlat megvalósításába be kell vonni a lehető legtöbb olyan helyzetben lévő embert, akik sokakkal találkoznak, kommunikálnak és módjuk van elmagyarázni a rendszer használatának előnyeit; ilyenek pl. a tanárok, orvosok, a szociális munkások.
A ígéretes gyakorlatok elért eredményeinek fenntarthatósága (előidéznek-e olyan változást az egyénnél, vagy a közösségben, amely a program befejeződése után is megőrizhető)	A program alatt ez esetben azt a szakaszt kell érteni, amikor a felhasználók toborzása zajlik, aminek eredményeképpen elegendő eladó és vevő lesz a település környezetében ahhoz, hogy működjön a rendszer. Ennek a szakasznak éppen az a célja, hogy folyamatosan működjön a településen és annak környezetében a rendszer.
A gyakorlat mennyiben épít arra, hogy az egyéneket/csoportokat ösztönözze arra, hogy a saját lelki egészségüket érintő, személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre nagyobb hatást gyakoroljanak	A program közvetetten közvetlenül hat a gazdaági környezetre felértékeli a helyi termékeket, növeli azok helyi forgalmát, javítja az életminőséget, ami egyértelműen pozitív hatással van a lelki egészségre
Mennyiben járul hozzá az egészség-egyenlőtlenségek csökkentéséhez a program	
A program az érintettek és az érdekhordozók számára elfogadható alapokon nyugszik-e? (pl. tudományos, igazgatási, és etikai szempontból)	A program teljes érdekazonosságot mutat bármely szereplő és a települése egészének szempontjából.
A gyakorlat utánkövetésének megvalósulása: (történt-e utánkövetés, ha igen, milyen formában)	

ⁱ A Környezeti Munkacsoport által gyakran használt sokértelmű kifejezéseket az alapidokumentumunkban rögzítetten az alábbi szerinti értelmezésben definiáltuk:

	A helyzetképben használt értelmezés	Kapcsolódó szempontok
EGYÉN	Végső szempontunk. Rá akarunk hatni	
KÖZVETLEN FIZIKAI környezet	Ott van <u>a világ közepe</u> , ahol én, mint individuum vagyok. Hol tudok fizikai értelemben lenni? LAKÁS/OTTHON	Lakásviszony (mennyiség, állapot, tulajdonlás, stb.), laksűrűség, biztonság, védelem, nyugalom, feltöltődés, stb.
KÖZVETLEN EMBERI környezet	CSALÁD, legszorosabb emberi környezet (kvázi család/annak tartott)	Identitás, biztonság, védelem, nyugalom, feltöltődés, egészség megőrzés, családfunkciók (szocializáció, gondoskodás...), stb. Társadalmi tőke (összetartó/megkötő)
KÖZVETETT FIZIKAI környezet	LAKÓKÖRNYEZET, amelyben élek, természeti és épített a környezet	A természeti környezete hatásai. Az épített környezet jellemzői, hatásai a mentális állapotra
KÖZVETETT EMBERI környezet	Fizikai közelségben élő emberek és az általuk alkotott csoportok (SZOMSZÉDSÁG?/település/járás)	Szomszédság – viszonyba keveredés Elvárt szomszédsági funkciók – nyilvánvaló egymásrataltság, önkéntes együttműködés (erőforráscsere) Társadalmi tőke (összekötő)
TÁGABB FIZIKAI környezet		
TÁGABB EMBERI környezet	(össz, hazai) TÁRSADALMI dimenzió, törvényszerűségek, igazolt összefüggések	Társadalmi tőke (összekapcsoló) Közbizalom (intézményekbe, befolyásra, hatásra)
MÉDIA, TÖMEGKOMMUNIKÁCIÓ	Mint horizontális szempont, minden szinten megjelenik, eltérő hatást gyakorolva	Közlő és interaktív médiumok (tévé, rádió, sajtó, offline- online, közösségi, stb.)
INTÉZMÉNYI környezet	Ez egy másik mcs munkája, csak jelezni kéne, hogy az egyén közvetlen és közvetett környezetébe ható intézmények működésének jelentőségét	(mint pl. védőnő, családorvos, bölcsőde, óvoda, iskola?, közigazgatási ügyek, munkahely, stb.) → elérés, elérhetőség, viszony, hatás